TB 03
Tematski bilten
ISSN 1840-104X

Bosna i Hercegovina

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

ŽENE I MUŠKARCI

u Bosni i Hercegovini

TB 03
Tematski bilten
ISSN 1840-104X

ŽENE I MUŠKARCI

u Bosni i Hercegovini

Bosna i Hercegovina

BHAS

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 2022.

Izdaje : **Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine**
Zelenih beretki 26
Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Telefon: +387 33 91 19 11
Telefaks: +387 33 22 06 22
Elektronska pošta: bhas@bhas.gov.ba
Internet stranica: www.bhas.gov.ba

Odgovara: **Vesna Ćužić, direktorica**

Podatke pripremili: **Aida Eskić-Pihljak, Gorana Knežević, Radoslav Ćorović**

Lektura: **Amra Kapetanović**

Ilustracije i dizajn naslovnice: **Lejla Rakić Bekić**

Tehnička priprema: **Larisa Hasanbegović**

Štampa: **Štamparija Fojnica d.d., Fojnica**

Molimo korisnike publikacije da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor.

sadržaj

Predgovor 5
Osnovni pojmovi 7
Stanovništvo 9
Zdravstvo i mortalitet 27
Obrazovanje 39
Informaciono-komunikacione tehnologije 56
Radna snaga 60
Istraživanje i razvoj 76
Socijalna zaštita 79
Pravosuđe 90
Demokratija i vladavina prava 104

PREDGOVOR

Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine u kontinuitetu objavljuje publikaciju "Žene i muškarci u BiH", koja obuhvata podatke iz različitih statističkih i drugih oblasti razvrstane po spolu. Podaci daju kratak prikaz položaja žena i muškaraca u bosanskohercegovačkom društvu.

Kroz ovu publikaciju, Agencija za statistiku BiH nastoji dati svojevrstan doprinos u postizanju jednakosti i ravnopravnosti među spolovima.

Publikacija se sastoji od slijedećih poglavlja: stanovništvo, zdravstvo i mortalitet, obrazovanje, informaciono-komunikacione tehnologije, radna snaga, istraživanje i razvoj, socijalna zaštita, pravosuđe, demokratija i vladavina prava. U njoj su dati tabelarni i grafički prikazi podataka. U ovogodišnjoj publikaciji se nastoji ostvariti i bolji vizuelni prikaz podataka, pa su određeni podaci prikazani kroz slike i infografiku. Ova publikacija može poslužiti kao izvor informacija svim korisnicima zainteresovanim za položaj žena i muškaraca i za jednakost spolova u Bosni i Hercegovini.

Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini donesen je 2003. godine. Zakon uređuje, promoviše i štiti jednakopravnost spolova i garantuje jednake mogućnosti svim građanima, kako u javnoj, tako i u privatnoj sferi društva, te spriječava direktnu i indirektnu diskriminaciju zasnovanu na spolu.

U članu 18. ovog zakona stoji da svi statistički podaci i informacije koji se prikupljaju, evidentuju i obrađuju u državnim tijelima na svim nivoima, javnim službama i ustanovama, državnim i privatnim preduzećima i ostalim subjektima, moraju biti iskazani po spolu.

Većina podataka prikazanih u ovoj publikaciji su rezultat istraživanja koje provodi Agencija za statistiku BiH, kao i postojeće statističke dokumentacije, te za njih nije naveden izvor podataka. Manji dio podataka je preuzet iz drugih državnih i entitetskih institucija, čije je ime navedeno ispod tabela i grafikona.

Nadamo se da će publikacija doprinijeti unaprijeđenju spolne ravnopravnosti i poboljšanju položaja žena u Bosni i Hercegovini.

Vesna Ćužić, direktorica
Agencija za statistiku BiH

OSNOVNI POJMOVI

***Gender* (rod)** predstavlja društveno uslovljene razlike između žena i muškaraca koje su, za razliku od bioloških i fizioloških razlika, naučene, promjenjive i zavise od različitih faktora: kulture, religije, društvenog i političkog uređenja, ekonomske situacije, klase, starosne dobi, etničke pripadnosti itd.

***Gender* statistika** je oblast koja prožima sva statistička područja. Cilj joj je identifikovanje, prikupljanje, diseminacija i analiza statističkih podataka razvrstanih po spolu, kako bi se shvatilo na koji način gender pitanja utiču na pojedince i društvo općenito. Gender statistika bi trebala predstavljati dio institucionalnih mehanizama potrebnih da se razviju spolno ravnopravne politike. Ova statistika je bitna za monitoring i evaluaciju uspješnosti i efektivnosti razvoja spolno ravnopravnih politika.

Jednakost spolova podrazumijeva jednaka prava, odgovornosti i mogućnosti između žena i muškaraca. Jednakost ne promoviše identičnost žena i muškaraca, već uvažava njihovo pravo na različitost.

Ravnopravnost spolova podrazumijeva ravnopravnu vidljivost, osposobljenost i učešće spolova u svim vidovima javnog i privatnog života. Ravnopravnost spolova je u suprotnosti sa neravnopravnošću spolova, a ne sa različitošću spolova.

Diskriminacija na osnovu spola predstavlja privilegovanje, isključivanje ili ograničavanje zasnovano na spolu, zbog koga se pojedinkama/cima otežava ili negira priznanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava i sloboda.

Direktna spolna diskriminacija je svjestan i promišljen čin (i njegovi rezultati) kojim se favorizuje jedan spol u odnosu na drugi, odnosno, osoba se tretira nepovoljnije u odnosu na drugu osobu, u istoj ili sličnoj situaciji, a na osnovu spola.

Indirektna spolna diskriminacija proizilazi iz društvenih, ekonomskih, političkih, kulturoloških ili drugih aspekata koji stvaraju situaciju nejednakosti, odnosno kada prividno neutralna norma, kriterij ili praksa jednaka za sve dovede u nepovoljan položaj osobu jednog spola u poređenju sa osobama drugog spola.

***Gender* stereotipi** proizilaze iz (često zastarjelih) pretpostavki o ulogama, sposobnostima i osobinama muškaraca i žena. Oni mogu da uzrokuju materijalne ili psihološke kočnice, koje će ženama ili muškarcima da onemoguće izbor ili će ih onesposobiti da u potpunosti uživaju svoja prava.

Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini je usvojen u maju 2003. godine. Izmjene i dopune su usvojene 2009. godine, a 2010. godine usvojen je Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH", br. 32/10). Prema Općim odredbama, ovim zakonom uređuje se, promoviše i štiti ravnopravnost spolova i garantuje jednake mogućnosti svim građanima, kako u javnoj, tako i u privatnoj sferi društva, te spriječava direktnu i indirektnu diskriminaciju prema spolu. Puna ravnopravnost spolova garantuje se u svim sferama društva, a naročito u oblasti obrazovanja, ekonomiji, zapošljavanju i radu, socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti, sportu, kulturi, javnom životu i medijima, bez obzira na bračno i porodično stanje. Diskriminacija po osnovu spola i spolne orijentacije je zabranjena.

Popis stanovništva, domaćinstava i stanova proveden je na teritoriji Bosne i Hercegovine u periodu od 01. do 15. oktobra 2013. godine. Osnovni cilj Popisa je da prikupi podatke o broju i teritorijalnoj distribuciji stanovništva u BiH, kao i njegove demografske, geografske, socio-ekonomske, kulturološke i druge karakteristike, koje će služiti za pripremu i implementaciju razvojnih planova u svim sferama društvenog i ekonomskog života u Bosni i Hercegovini.

Stanovništvo Bosne i Hercegovine prema popisima (1910.-2013.)

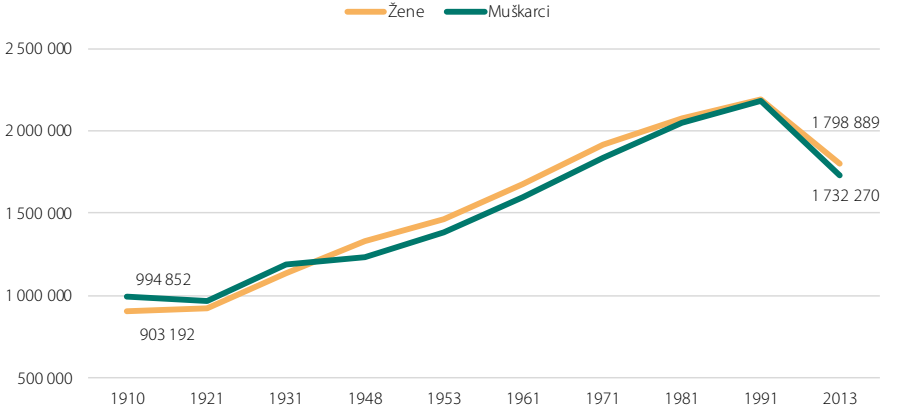

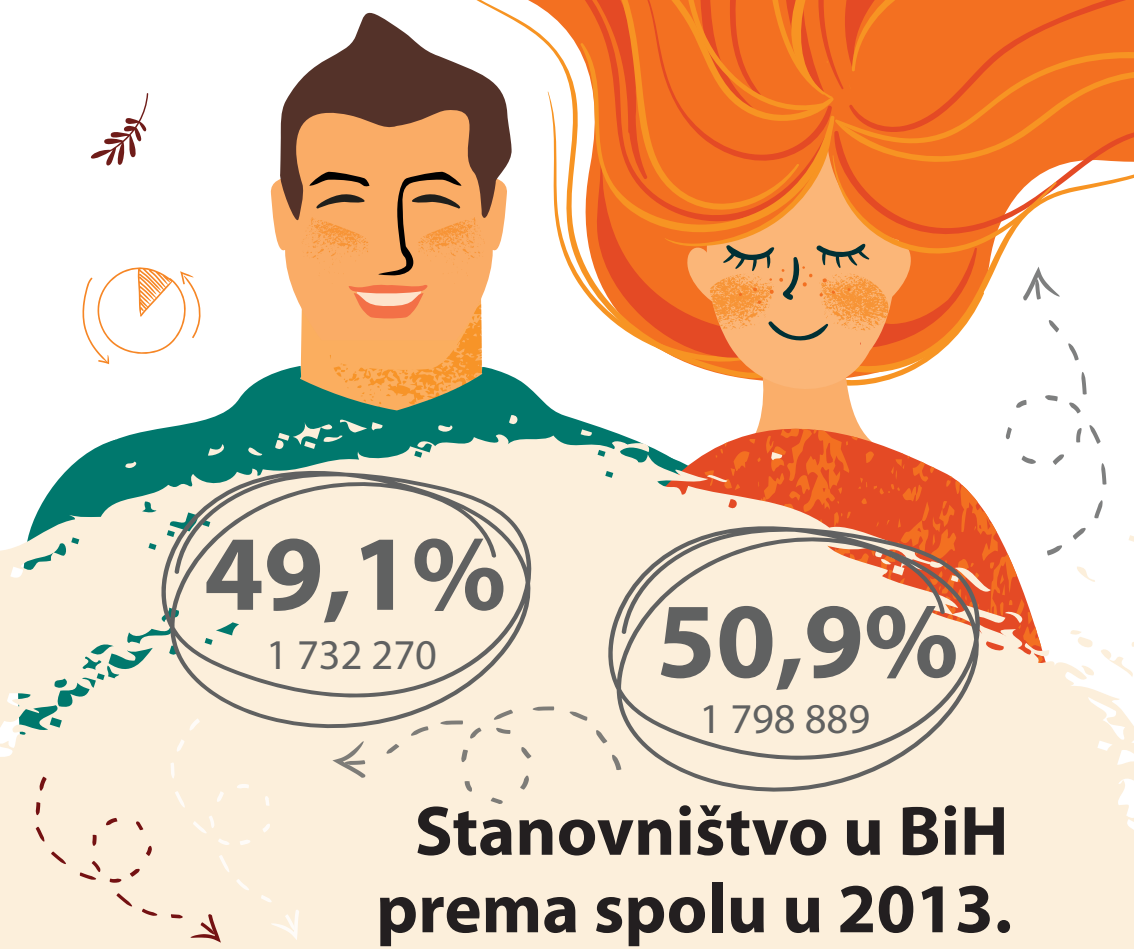

Stanovništvo u BiH prema spolu u 2013.

Prema Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova, provedenom u Bosni i Hercegovini u periodu od 01.10. do 15.10.2013. godine, u BiH je živjelo 3 531 159 osoba, od čega 1 798 889 žena i 1 732 270 muškaraca.

Stanovništvo u BiH prema spolu, petogodištima i prosječnoj starosti, u 2013.

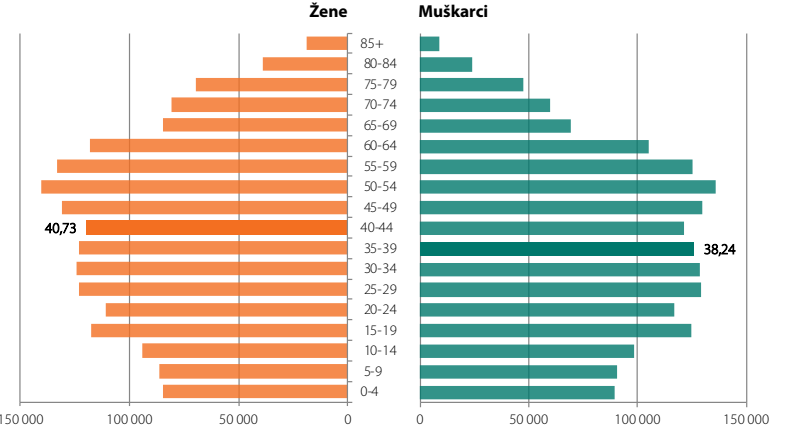

Koeficijent maskuliniteta prema starosnim grupama u 2013.

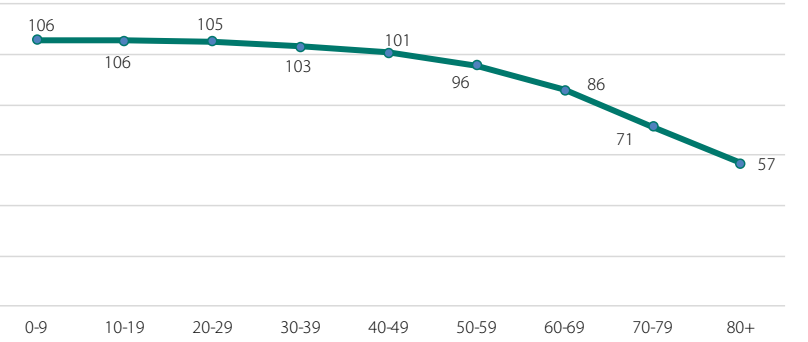

Koeficijent maskuliniteta predstavlja broj muškaraca na 100 žena.

Prema podacima Popisa stanovništva iz 2013. godine, uočava se najveća stopa maskuliniteta u starosnoj grupi od 0 do 19 godina starosti, gdje na 100 žena dolazi oko 106 muškaraca. Idući prema starijoj životnoj dobi, stopa maskuliniteta ima tendenciju opadanja, pa od 50 godina i više, u populaciji ima više žena nego muškaraca, te od tog perioda koeficijent maskuliniteta naglo opada, a najniži je u starosnoj grupi 80+ i bilježi vrijednost od 57, što znači da u najkasnijoj životnoj dobi, na 100 žena dolazi oko 57 muškaraca.

Živorođeni i umrli u BiH

	Živorođeni			Umrli		
	ukupno	djevojčice	dječaci	ukupno	ženski	muški
2016.	30 183	14 467	15 716	36 571	18 029	18 542
2017.	30 200	14 526	15 674	37 979	18 793	19 186
2018.	29 467	14 199	15 268	37 744	18 737	19 007
2019.	28 360	13 554	14 806	38 829	19 042	19 787
2020.	27 255	13 089	14 166	44 427	21 387	23 040

Odnos broja živorođenih dječaka i djevojčica

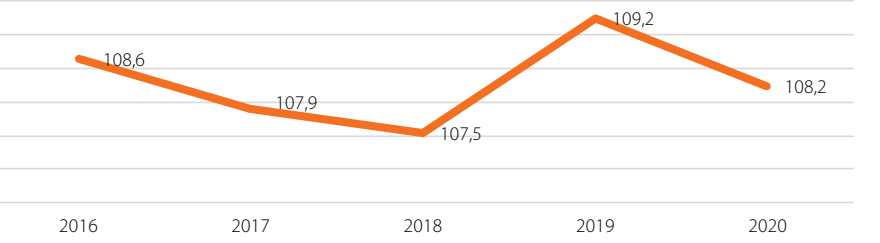

Odnos između živorođenih dječaka i djevojčica predstavlja broj rođenih dječaka na 100 rođenih djevojčica. U 2020. godini je na 100 djevojčica rođeno 108 dječaka.

Odnos broja umrlih muškaraca i žena

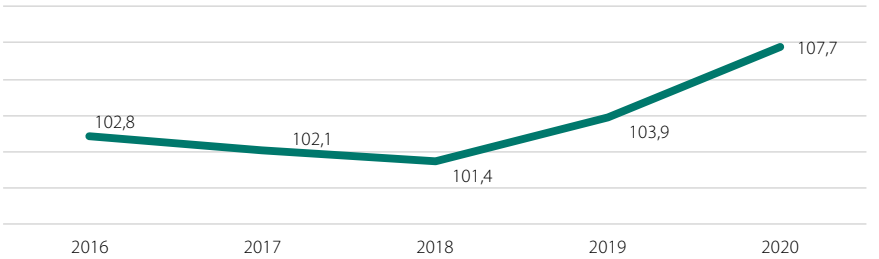

U 2020. godini je umrlo 5 598 osoba više u odnosu na prethodnu godinu.

Sa aspekta spola, u 2020. godini je umrlo 108 muškaraca na 100 žena.

Prirodni priraštaj stanovništva BiH

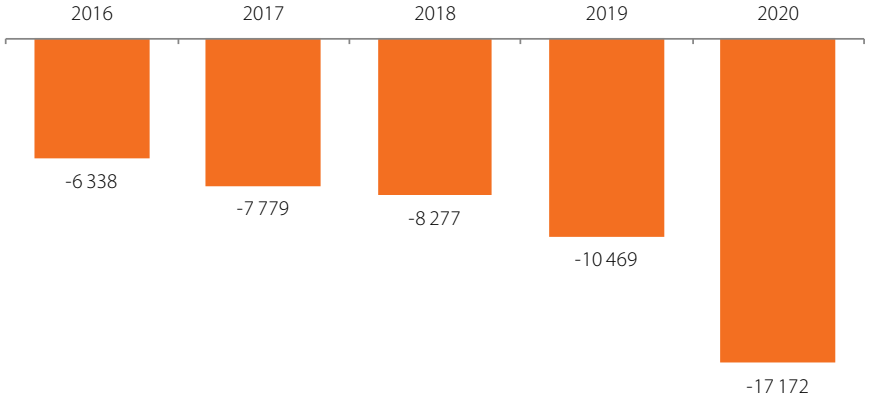

Prirodni priraštaj predstavlja razliku između broja rođenih i broja umrlih u godini posmatranja i može biti pozitivan i negativan.

Od 2009. godine u BiH postoji trend negativnog prirodnog priraštaja, što znači da u referentnoj godini umre više osoba nego što ih se rodi.

Očekivano
trajanje života
pri rođenju u 2020.

Izvor: Perspektive svjetske populacije, Revizija 2019. godina - Ujedinjeni narodi

Prosječna starost majke prema rođenju prvog djeteta u periodu 2005.-2020.

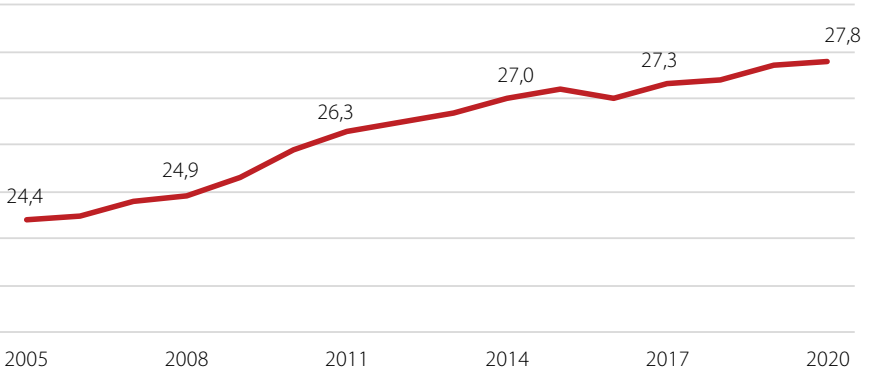

Procenat živorođene vanbračne djece

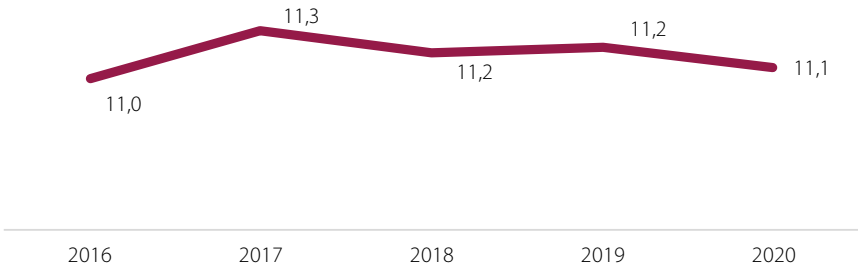

U kategoriju **djece rođene izvan braka** ulaze djeca čiji roditelji žive zajedno, ali nisu u bračnoj zajednici, kao i djeca čiji roditelji ne žive zajedno.

Od ukupnog broja vanbračne djece, kod 83% roditelji žive zajedno, dok kod 17% roditelji ne žive zajedno.

Procenat živorođene djece čiji roditelji ne žive zajedno u odnosu na ukupan broj živorođene djece je oko 2%.

Stopa nepismenog stanovništva prema starosnim grupama i popisima stanovništva iz 1981, 1991. i 2013.

	1981.		1991.		2013.	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
10-19	1,3	0,6	0,9	0,7	0,3	0,3
20-34	5,2	1,0	1,7	0,7	0,4	0,4
35-64	39,0	6,8	22,1	3,6	1,7	0,5
65+	75,9	39,8	54,1	18,5	21,3	2,9

Ukupna stopa nepismenosti prema popisima stanovništva iz 1981, 1991. i 2013.

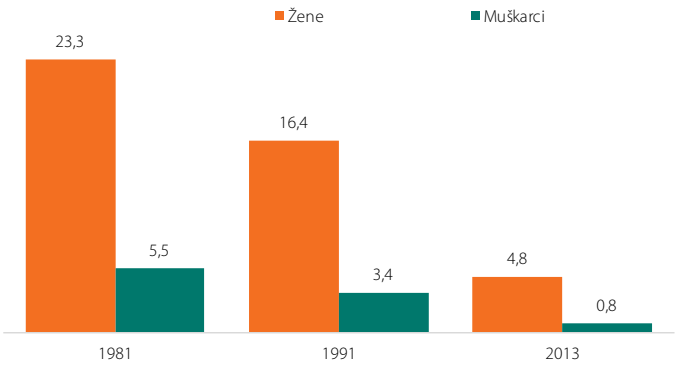

Sklopljeni brakovi prema spolu i starosnim grupama u 2020.

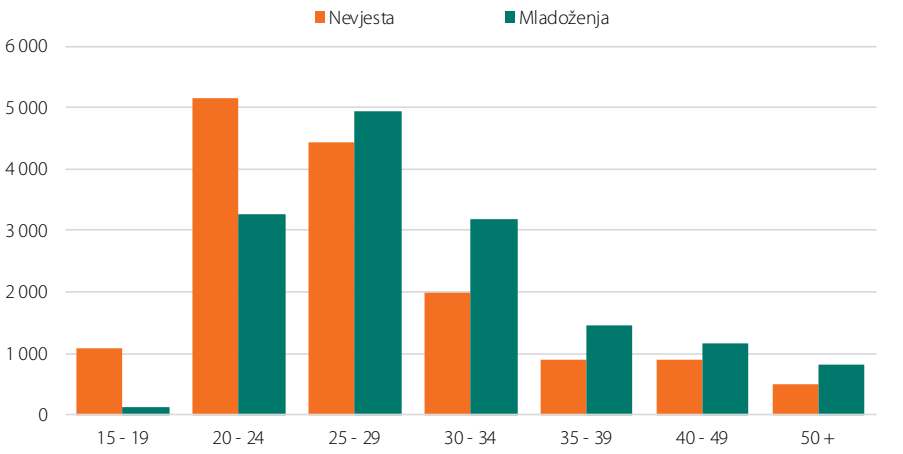

U 2020. godini je **sklopljeno 14 925 brakova**, što je za 4 027 brakova manje u odnosu na prethodnu godinu.

Prosječna starost nevjeste i mladoženje pri zaključenju prvog braka

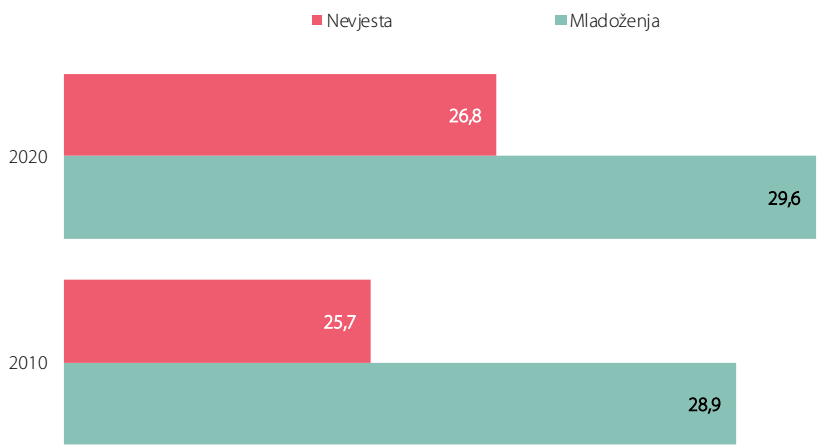

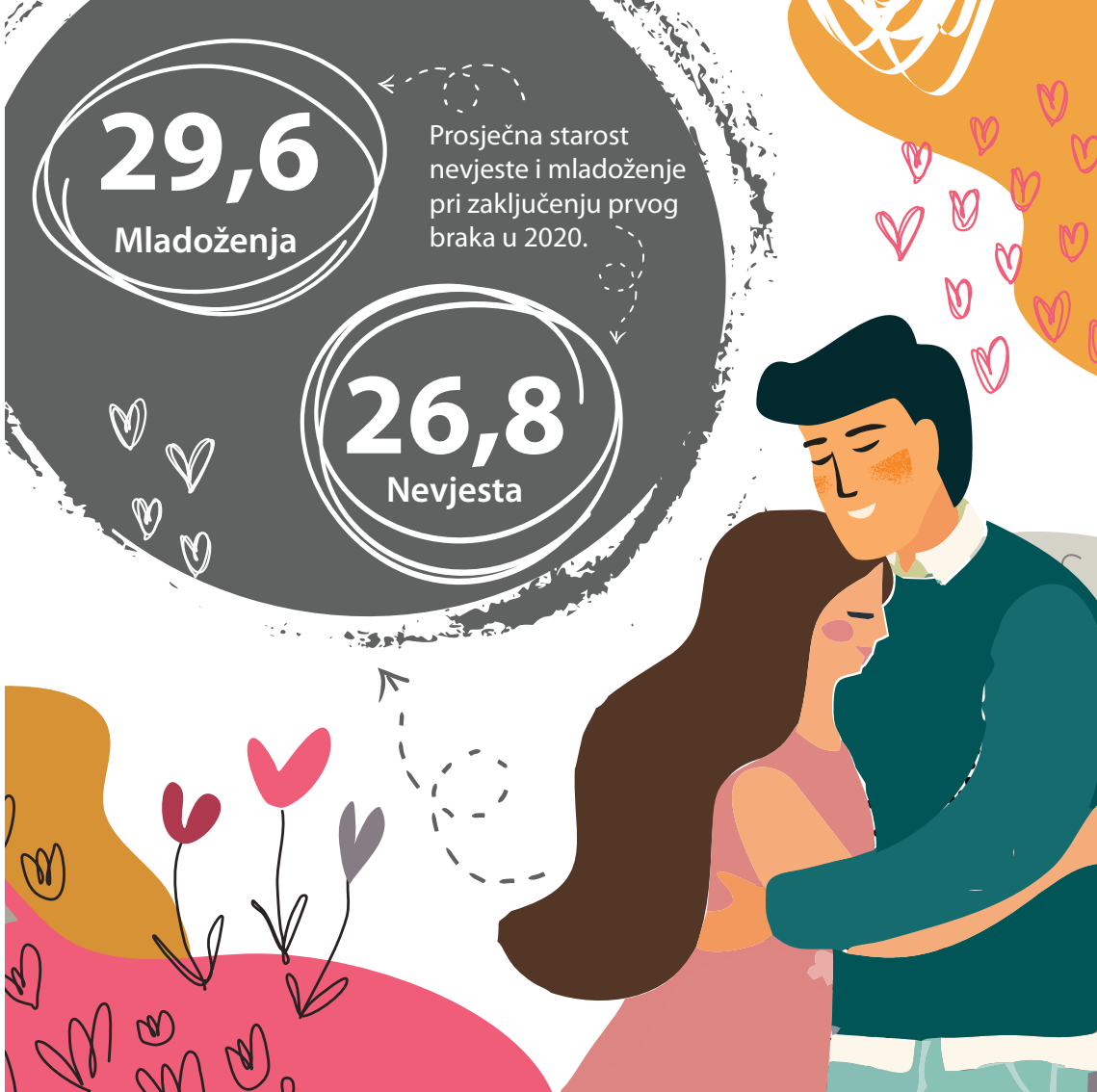

Sklopljeni brakovi prema prethodnom bračnom statusu nevjeste i mladoženje u 2020.

Prethodno bračno stanje mladoženje	Prethodno bračno stanje nevjeste			
	Ukupno	Neudata	Razvedena	Udovica
Ukupno	14 925	13 188	156	1 581
Neoženjen	13 214	12 438	51	725
Razveden	195	56	43	96
Udovac	1 516	694	62	760

Razvedeni brakovi prema spolu i starosnim grupama u 2020.

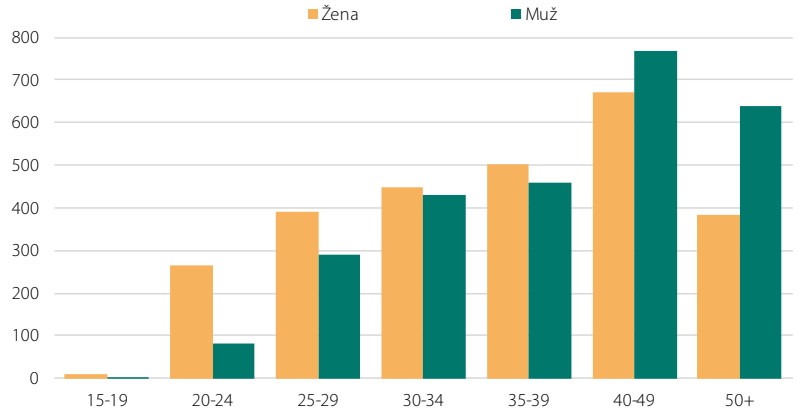

U 2020. godini je razvedeno 2 669 brakova. Najveći broj razvoda i kod žena i kod muškaraca desio se u životnoj dobi od 40 do 49 godina.

Unutrašnje migracije u Bosni i Hercegovini u 2020.

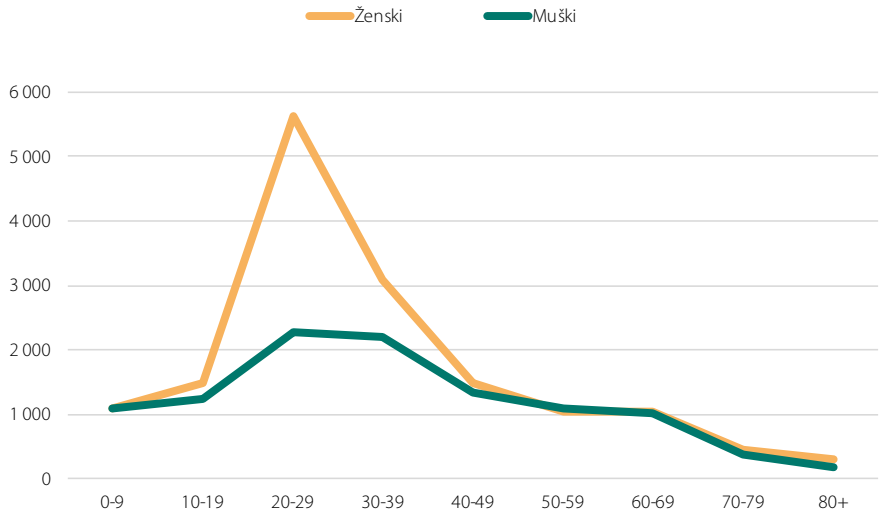

Podaci se odnose na unutrašnja migraciona kretanja stanovništva Bosne i Hercegovine u 2020. godini. Obuhvaćeni su svi stanovnici, po spolnoj i starosnoj strukturi, koji su registrovali promjenu svog prebivališta, uključujući i kretanja između entiteta i Brčko distrikta.

Tokom 2020. u BiH registrovano je **26 405 doseljenih/odseljenih stanovnika**, od čega 15 612 (60%) žena i 10 793 (40%) muškaraca.

Umrli prema spolu i starosnim grupama u 2020.

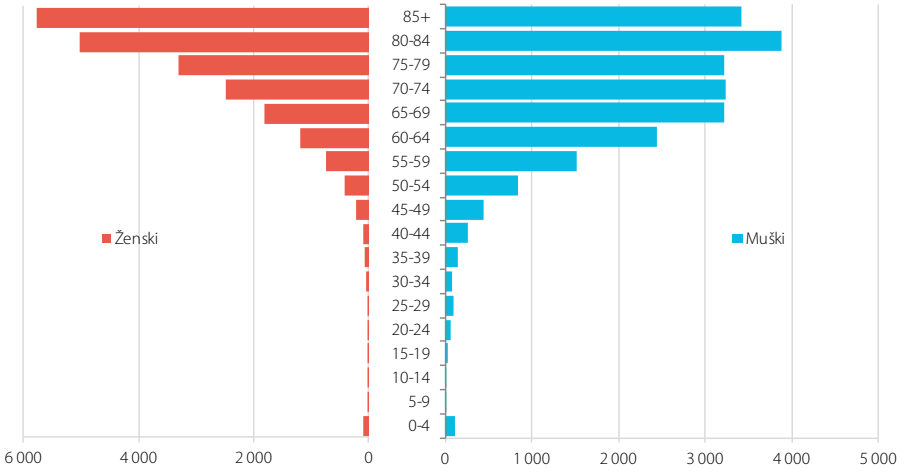

Prosječna starost umrlih osoba

	2016	2017	2018	2019	2020
Žene	76,2	76,5	76,8	76,9	77,2
Muškarci	70,7	71,2	71,4	71,5	71,9

5,3 godine

Žene u prosjeku žive 5,3 godina duže od muškaraca

Umrli prema vodećim uzrocima smrti i spolu u 2020.

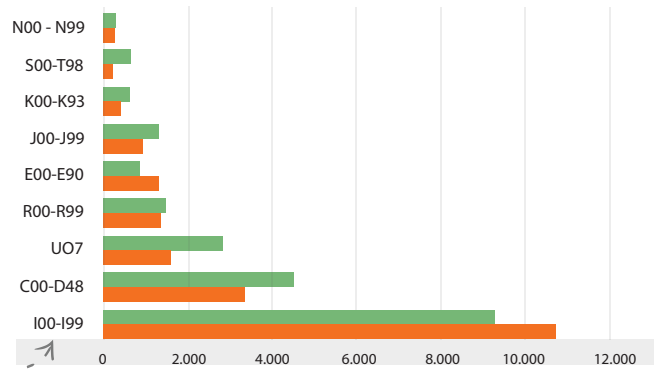

Oboljenja cirkulatornog sistema

Od ukupnog broja umrlih žena, njih 50% je u 2020. godini umrlo od oboljenja cirkulatornog sistema, dok je od istih oboljenja umrlo oko 40% muškaraca u odnosu na ukupan broj umrlih muškaraca.

I00-I99	Oboljenja cirkulatornog sistema
C00-D48	Tumori
UO7	Covid-19
R00-R99	Simptomi, znakovi i nedovoljno definisana stanja
E00-E90	Endokrina i metabolička oboljenja sa poremećajima u ishrani
J00-J99	Oboljenja respiratornog sistema
K00-K93	Bolesti probavnog sistema
S00-T98	Povrede i trovanja
N00 - N99	Oboljenja genitourinarnog sistema

Umrli od Covid-19 oboljenja prema spolu i starosnim grupama u 2020.

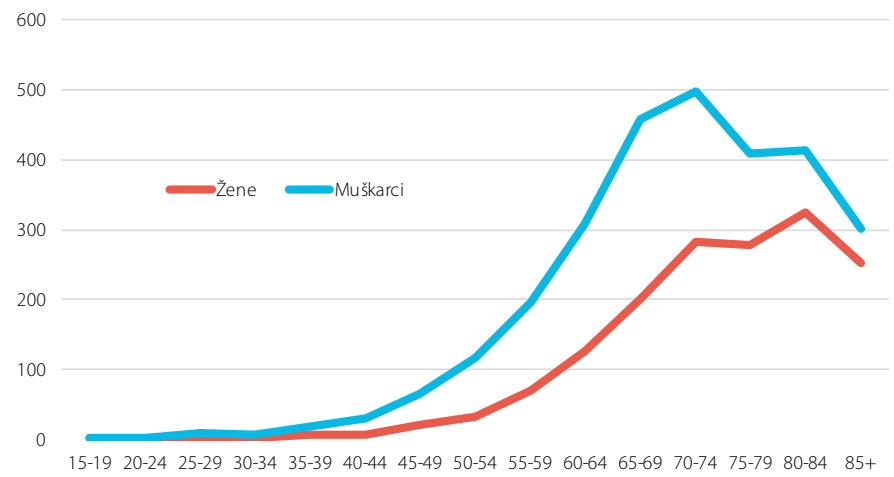

Od **Covid-19 oboljenja** je u 2020. godini ukupno **umrlo 4 438 osoba**, što predstavlja 10% od ukupnih smrti u toj godini.

Gledano sa aspekta spola, od umrlih od Covid-19 njih **36% su žene**, a **64% muškarci**.

Najveći broj umrlih žena se javlja u starosnoj grupi od 80 do 84 godine, dok se najveći broj smrti muškaraca uslijed Covid-19 desio u dobi od 70 do 74 godine.

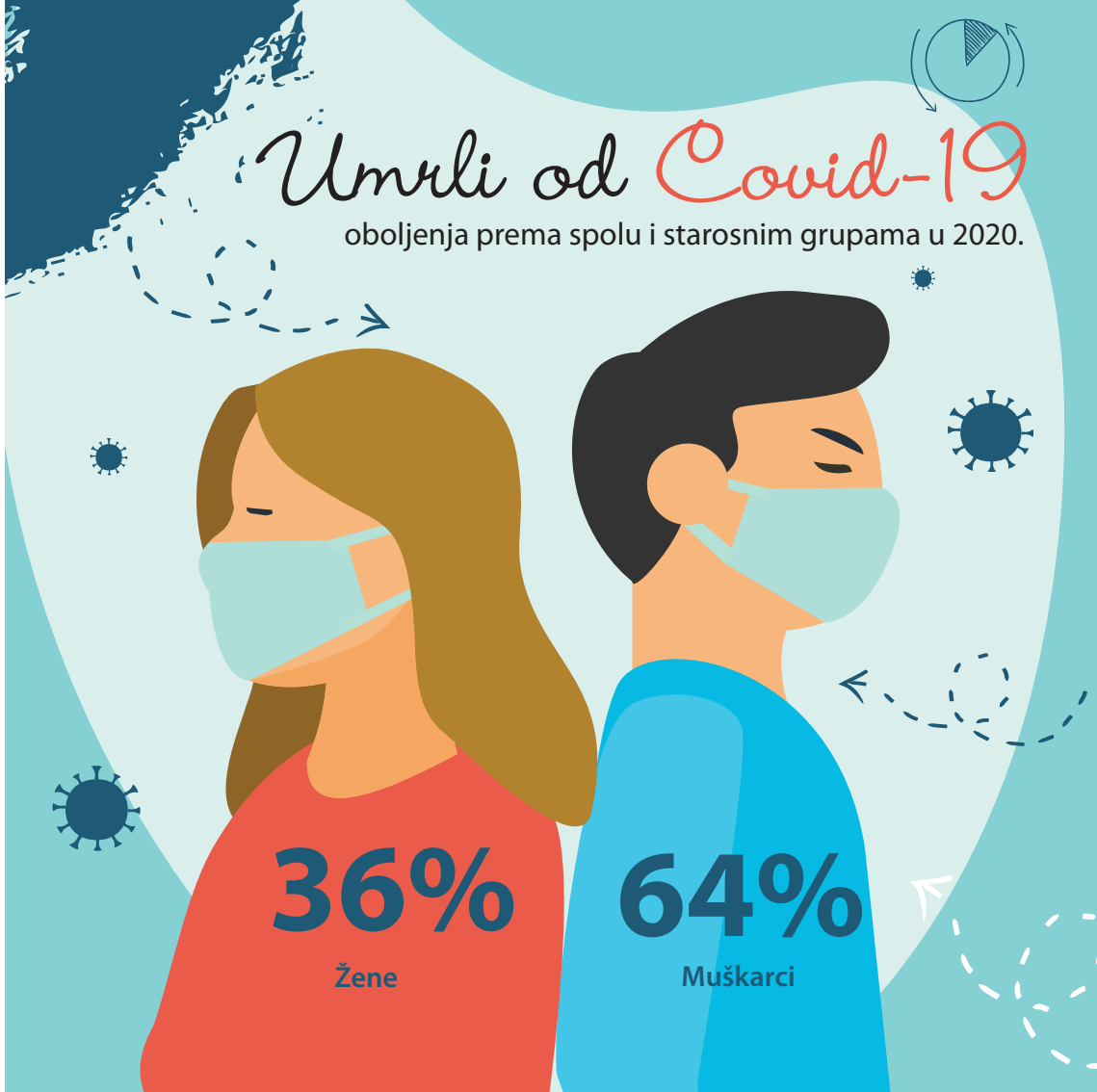

Nasilne smrti prema vrsti i spolu

		Ukupno	Nesretan slučaj	Samoubistvo	Ubistvo	Nepoznato
2016.	**svega**	**1 014**	**525**	**390**	**43**	**56**
	ženski	246	107	104	13	22
	muški	768	418	286	30	34
2017.	**svega**	**1 039**	**520**	**392**	**41**	**86**
	ženski	270	137	97	10	26
	muški	769	383	295	31	60
2018.	**svega**	**1 000**	**502**	**366**	**34**	**98**
	ženski	233	111	94	8	20
	muški	767	391	272	26	78
2019.	**svega**	**912**	**447**	**344**	**37**	**84**
	ženski	213	98	81	14	20
	muški	699	349	263	23	64
2020.	**svega**	**871**	**398**	**346**	**42**	**85**
	ženski	213	107	76	10	20
	muški	658	291	270	32	65

Broj samoubistava prema spolu u 2020.

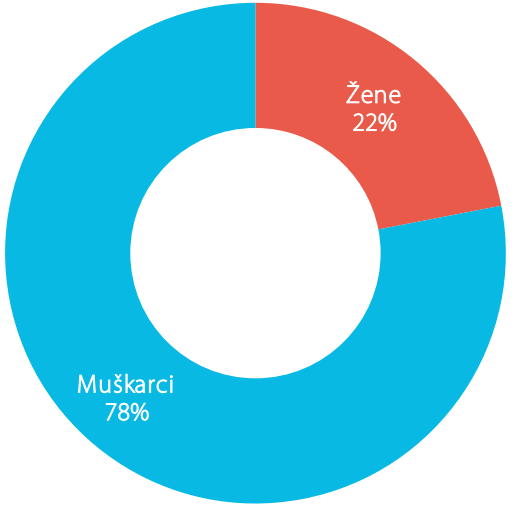

Mrtvorođeni prema spolu

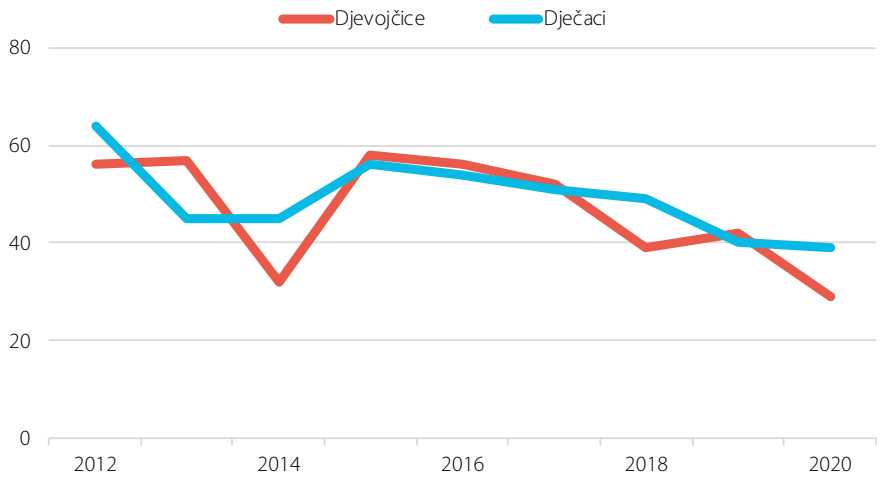

Mrtvorođenim se smatra dijete rođeno, odnosno izvađeno iz tijela majke bez ikakvih znakova života, tj. ako nije disalo ili pokazivalo neki drugi znak života, a nošeno je duže od 22 sedmice i koje ima porođajnu težinu 500 gr i više.

Umrla dojenčad prema spolu

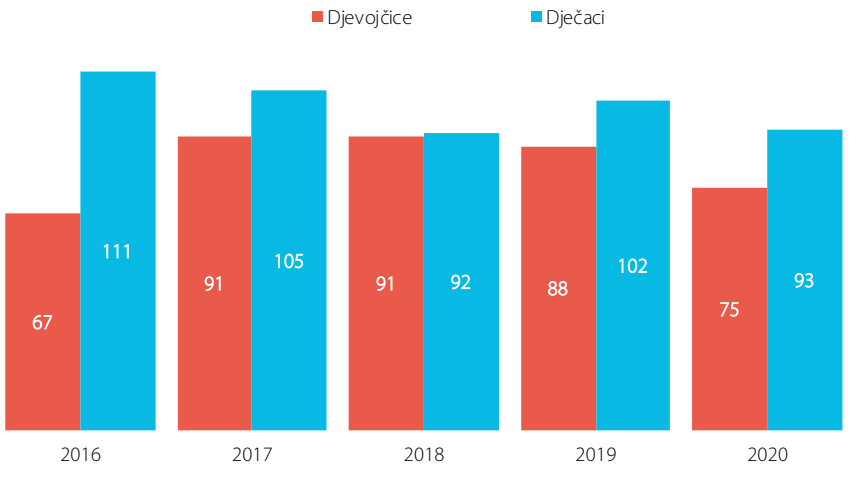

Umrlom dojenčadi se smatraju djeca koja su umrla prije navršene godine života.

Zdravstveni radnici zaposleni u javnom zdravstvu u 2020.

	Žene	Muškarci
Ukupno	22 732	8 123
Doktori	5 087	2 997
Stomatolozi	569	247
Farmaceuti	469	63
Medicinske sestre-tehničari	11 172	3 115
Fizioterapeuti	724	486
Zubni tehničari	592	94
Laboratorijski tehničari	1 276	348
Farmaceutski tehničari	416	60
Ostali zdravstveni radnici	2 427	713

Od ukupnog broja zdravstvenih radnika u javnom zdravstvu u BiH u 2020. godini su gotovo 3/4 bile žene. Doktorica je bilo 63% u odnosu na 37% doktora muškog spola, dok je medicinskih sestara sa visokom, višom i srednjom stručnom spremom bilo 78% u odnosu na medicinske sestre-tehničare muškog spola.

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH, Institut za javno zdravstvo Republike Srpske i Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Vlade Brčko distrikta

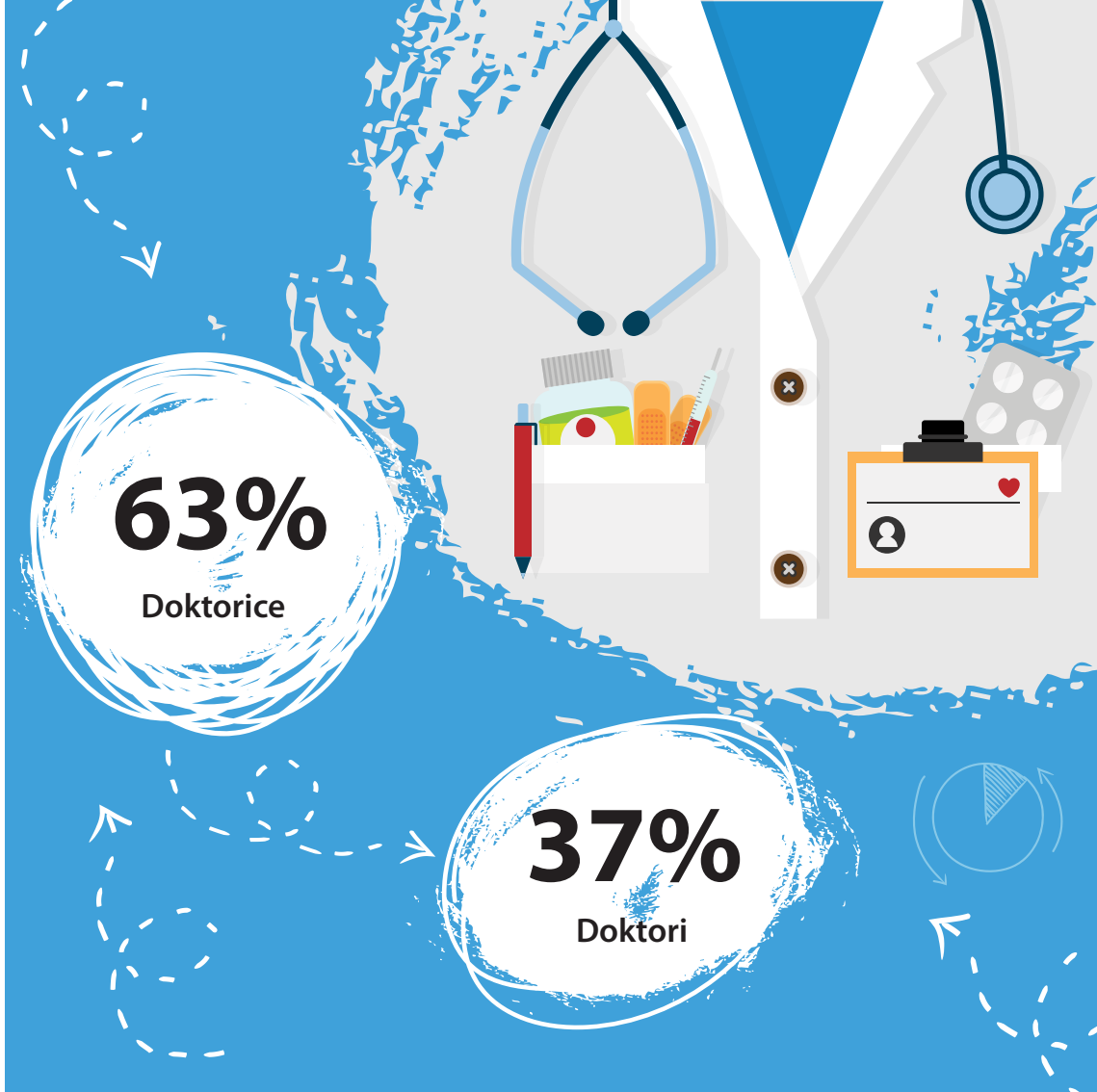

Registrovani slučajevi HIV-a/AIDS-a u BiH, kraj 2020.

	Žene	Muškarci
Ukupno	56	319
Osobe koje žive sa AIDS-om	15	93
Osobe koje žive sa HIV-om	41	226
Od ukupnog broja:		
Osobe na terapiji	25	169
Osobe umrle od posljedica AIDS-a	10	69

Podaci za Brčko distrikt nisu uključeni u tabelu.

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH i Institut za javno zdravstvo Republike Srpske

Djeca i učenici u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju

	Predškolsko obrazovanje		Osnovno obrazovanje		Srednje obrazovanje	
	Djevojčice	Dječaci	Učenice	Učenici	Učenice	Učenici
2016./2017.	11 832	13 086	139 479	148 250	63 592	63 232
2017./2018.	12 453	13 436	137 505	145 441	62 214	61 934
2018./2019.	13 656	14 855	136 181	143 837	58 654	58 821
2019./2020.	14 730	15 857	133 242	140 792	56 468	56 328
2020./2021.	13 221	14 477	130 519	137 540	55 336	55 068

Iako se u posljednjih nekoliko godina bilježio stalni porast broja djece u predškolskim ustanovama, u školskoj 2020./2021. godini je **broj djece smanjen za oko 9% u odnosu na prethodnu školsku godinu**, ali je ujedno za oko 55% povećan i broj djece koja čekaju na mjesto u predškolskim ustanovama.

Ovakav omjer je nastao zbog Covid-19 pandemije, gdje je veći broj djece, zbog restriktivnih mjera ostajao kod kuće, a ujedno imao i rezervaciju za predškolsku ustanovu/vrtić.

Broj učenika u osnovnim i srednjim školama se iz godine u godinu smanjuje.

Učenici upisani u prvi razred osnovne i srednje škole u školskoj 2020./2021. godini

	Osnovno obrazovanje		Srednje obrazovanje	
	Djevojčice	Dječaci	Učenice	Učenici
Redovne škole	13 999	14 550	14 587	15 338
Škole za djecu sa poteškoćama u razvoju	24	52	40	67

Djeca sa poteškoćama u razvoju u predškolskim ustanovama u školskoj 2020./2021. godini

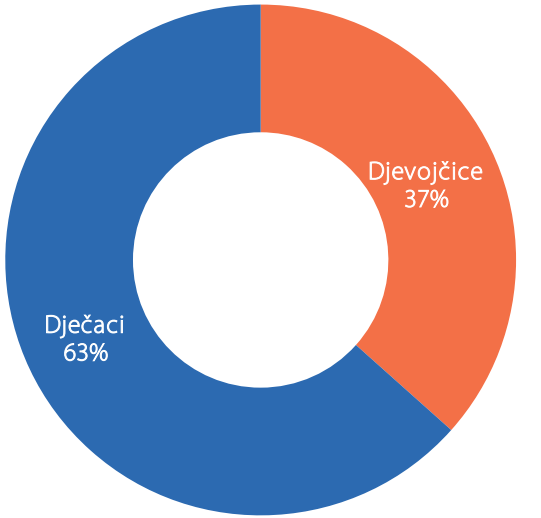

Djeca sa poteškoćama u razvoju uključena u osnovno i srednje obrazovanje u školskoj 2020./2021. godini

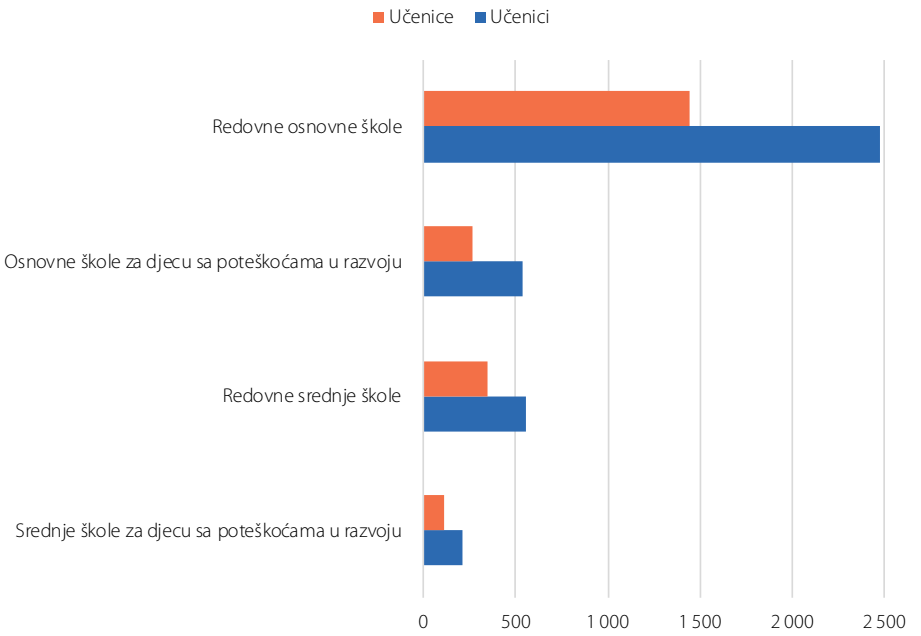

Učenici srednjih škola prema vrsti škole u školskoj 2020./2021. godini

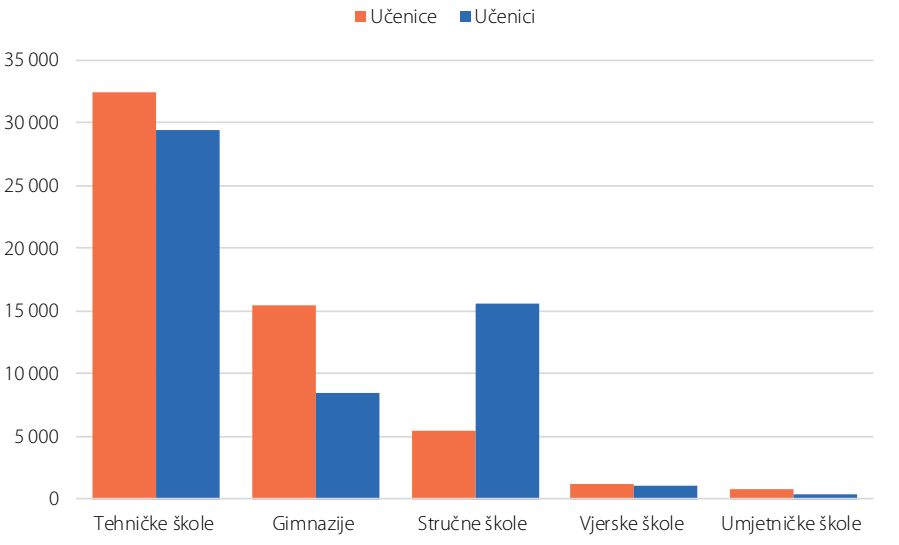

U školskoj 2020./2021. godini više od polovine srednjoškolaca je pohađalo tehničke škole, dok je svaki peti srednjoškolac pohađao gimnaziju.

Razlike u spolnoj zastupljenosti su najveće u stručnim školama, u kojima je oko 75% muškaraca. U drugim vrstama srednjih škola, zastupljenije su učenice.

Upisani studenti u visokoškolskim ustanovama

	Žene	Muškarci
2016./2017.	63 888	48 962
2017./2018.	60 772	45 428
2018./2019.	58 847	41 913
2019./2020.	55 777	38 920
2020./2021.	55 070	37 673

Podaci u tabeli se odnose na upisane studente na svim nivoima visokog obrazovanja.

Diplomirani studenti

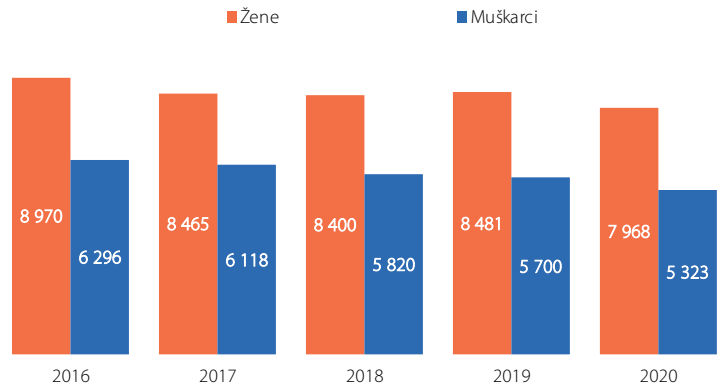

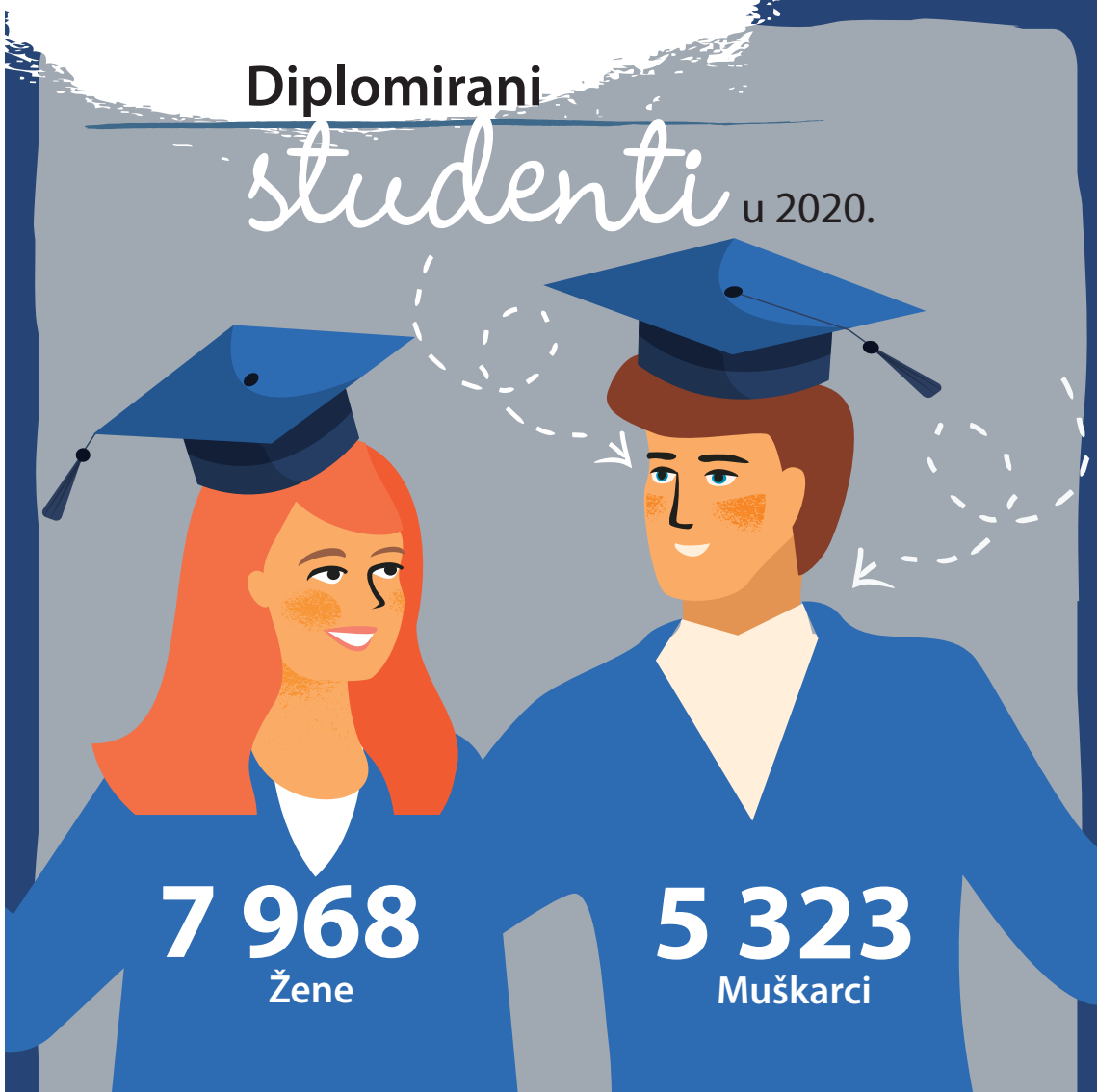

Magistri nauka, specijalisti i doktori nauka na visokoškolskim ustanovama

	Magistri nauka i specijalisti		Doktori nauka	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
2016.	2 339	1 500	99	142
2017.	2 286	1 426	133	152
2018.	2 052	1 284	87	106
2019.	2 120	1 268	69	97
2020.	2 023	1 120	63	90

Napomena: *Podaci obuhvataju osobe koje su stekle data zvanja po starom programu i po Bolonjskom programu.*

Magistri nauka i specijalisti u 2020.

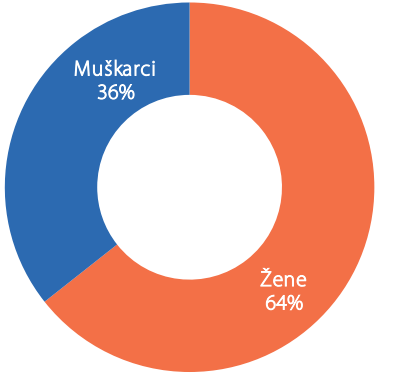

Doktori nauka u 2020.

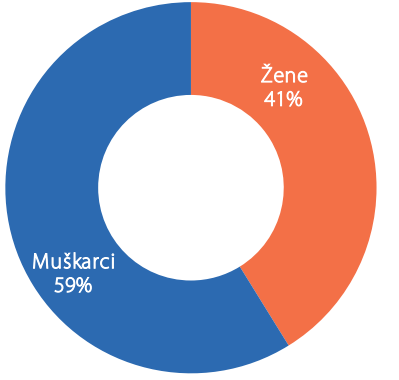

Diplomirani studenti, magistri i doktori prema oblasti obrazovanja u 2020.

Oblast	Žene	Muškarci
Ukupno	**10 066**	**6 531**
Obrazovanje	1 432	354
Humanističke nauke i umjetnost	867	431
Društvene nauke, novinarstvo i informacije	1 810	1 173
Poslovanje, administracija i pravo	1 265	850
Prirodne nauke, matematika i statistika	525	165
Informacione i komunikacione tehnologije	282	557
Inžinjerstvo, proizvodnja i građevinarstvo	1 034	1 399
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i veterinarstvo	504	350
Zdravstvo i socijalna zaštita	1 879	634
Usluge	431	593
Nepoznato	37	25

Od onih koji su završili visoko obrazovanje u 2020. godini, 60% je žena, a 40% muškaraca. Više od polovine žena je diplomiralo, magistriralo i doktoriralo u oblastima zdravstva i socijalne zaštite, obrazovanja i društvenih nauka, a to su ujedno i područja obrazovanja u kojima su žene brojnije od muškaraca. Veći broj muškaraca je svoje visokoškolsko obrazovanje završilo u oblastima informacionih i komunikacionih tehnologija, inžinjerstva, proizvodnje i građevinarstva, te području usluga.

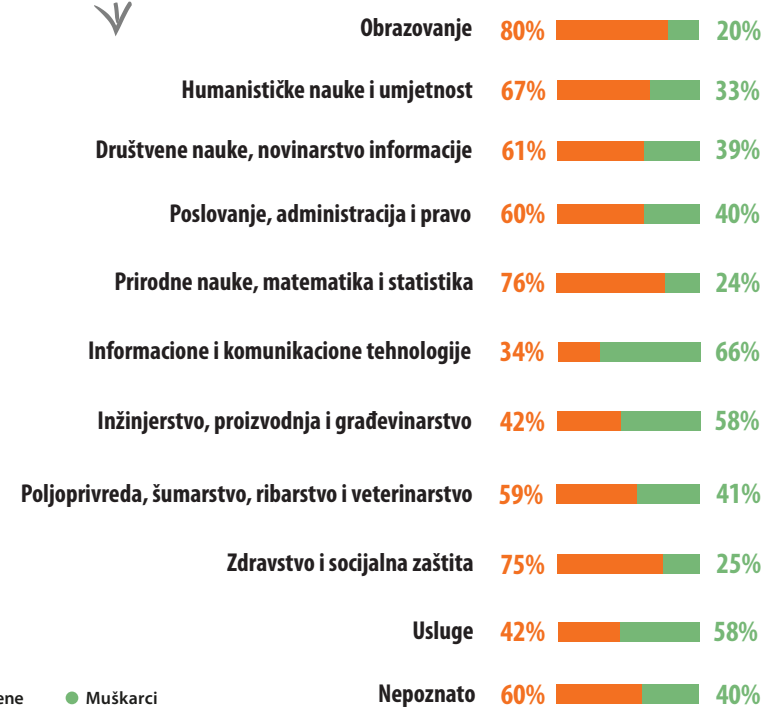

Indikatori obrazovanja prema spolu za 2020.

	Žene	Muškarci
Mladi koji nisu zaposleni, niti uključeni u obrazovanje i obuku	23,0	20,3
Rano napuštanje škole	4,6	4,8
Postignuće u visokom obrazovanju	34,0	23,2

Osobe koje nisu zaposlene, niti uključene u obrazovanje i obuku je indikator koji obuhvata mlade osobe starosti od 15 do 24 godine koje nisu bile zaposlene, ali ni uključene u obrazovanje ili obuku u četiri sedmice prije provođenja Ankete o radnoj snazi. Podatak je izražen kao procenat od ukupnog stanovništva iste starosne grupe i spola. Ovaj indikator ukazuje na mlado stanovništvo koje ima najveći rizik od marginalizacije na tržištu rada, kao i od neadekvatnog iskorištavanja njihovih potencijala.

Rano napuštanje škole je indikator koji predstavlja odnos između osoba u starosti od 18 do 24 godine koje su najviše završile osnovno obrazovanje, a nisu imale nikakvo učešće u obrazovanju ili obukama u četiri sedmice prije provođenja Ankete o radnoj snazi.

Postignuće u visokom obrazovanju je indikator koji se definiše kao procenat osoba starosti od 30 do 34 godine koje su uspješno završile tercijarno obrazovanje (fakultete/akademije/univezitete).

Rodni jaz u postignuću u visokom obrazovanju predstavlja razliku između postignuća muškaraca i žena. U BiH je u 2020. godini za 10,8% više žena starosti od 30 do 34 godine završilo visoko obrazovanje u odnosu na muškarce.

Izvor: Anketa o radnoj snazi, 2020.

Indikatori obrazovanja

prema spolu za 2020.

%

	Žene	Muškarci
Mladi koji nisu zaposleni, niti uključeni u obrazovanje i obuku	23,0	20,3
Rano napuštanje škole	4,6	4,8
Postignuće u visokom obrazovanju	34,0	23,2

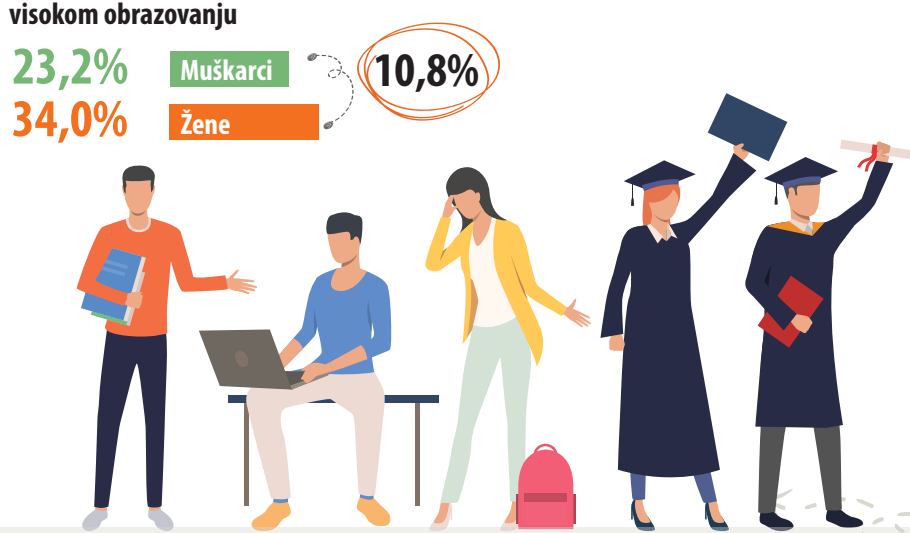

Zaposleni na svim nivoima obrazovanja u školskoj 2020./2021. godini

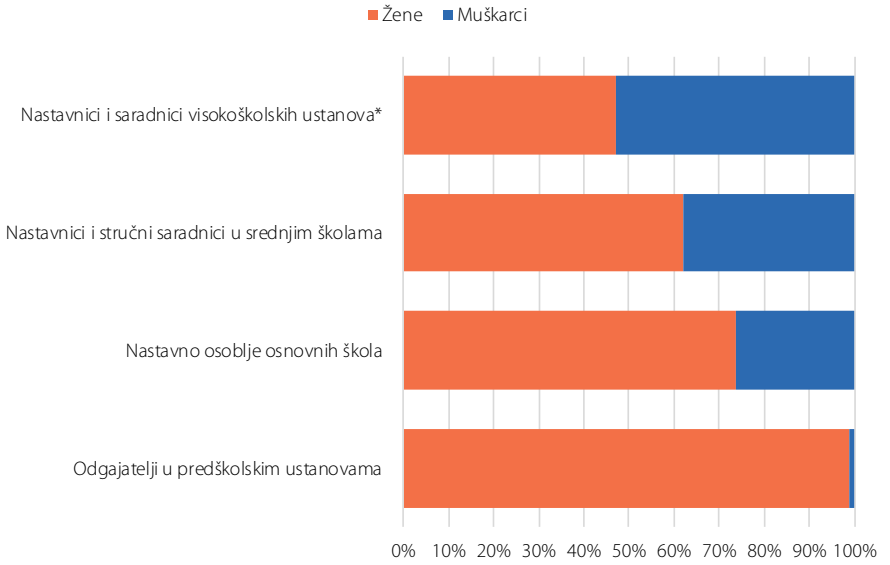

Napomena: *Ukupan broj prikazanih nastavnika i saradnika u visokoškolskim ustanovama ne odgovara stvarnom broju fizičkih osoba, s obzirom na to da nastavnici i saradnici mogu da predaju na dvije ili više obrazovnih ustanova.*

U Bosni i Hercegovini su gotovo sve odgajateljice u predškolskim ustanovama žene (99%). Idući prema višim nivoima obrazovanja, spolna struktura nastavnog osoblja se mijenja, tako da su žene zastupljenije u osnovnom i srednjem obrazovanju, dok više od polovine nastavnika i saradnika u visokoškolskim ustanovama čine muškarci.

Učenici prema vrsti srednjeg obrazovanja u 2020./2021. godini

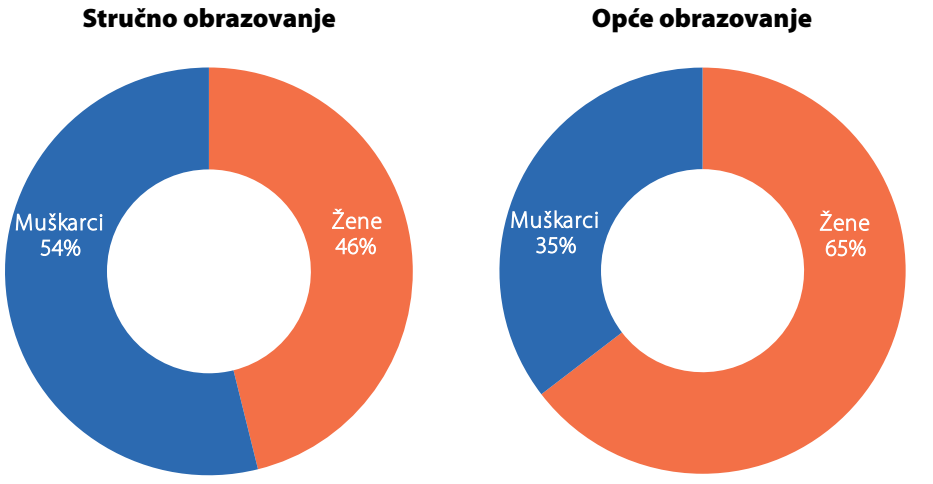

Stručno obrazovanje je namijenjeno sticanju specifičnih znanja, sposobnosti i vještina za određenu vrstu zanimanja. Stručno obrazovanje uključuje stručne, tehničke, vjerske i umjetničke škole.

Opće obrazovanje uključuje gimnazije.

Prosječna postignuća u matematici, čitanju i prirodnim naukama, prema spolu u 2018, prema PISA istraživanju (bodovi)

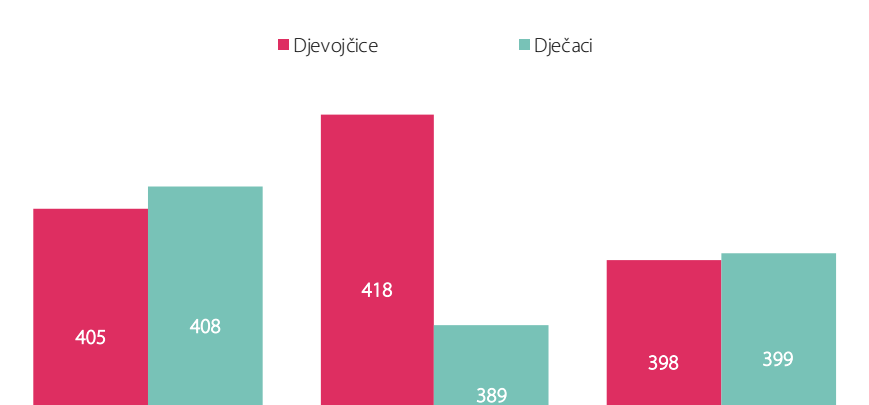

Bosna i Hercegovina se pridružila OECD-ovom programu PISA (Program za međunarodnu procjenu učenika) 2018. godine. Program ima za cilj da vrši evaluaciju obrazovnih sistema širom svijeta procijenjujući koliko su 15-godišnji učenici, na kraju svog obaveznog obrazovanja, stekli ključna znanja i vještine koje su neophodne za puno učešće u modernom društvu. PISA istraživanje se fokusira na osnovne predmetne oblasti: čitanje, matematiku i prirodne nauke. U BiH je prosječni rezultat dječaka u čitanju niži od prosječnog rezultata djevojčica, a razlika iznosi oko 30 bodova, što je slučaj i u ostalim zemljama koje su učestvovale u PISA istraživanju. S druge strane, razlika u matematici iznosi oko 3 boda u korist dječaka, dok razlika među spolovima u rezultatima iz prirodnih nauka u BiH ne postoji. Generalno, **prosječna postignuća učenika u matematici, čitanju i prirodnim naukama u BiH su ispod OECD prosjeka**.

Čitanje

Izvor: Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH

Udio korisnika interneta prema spolu u 2020.

Podaci se odnose na korisnike interneta starosne grupe od 16 do 74 godine.

U grupu osoba koje koriste internet ulaze osobe koje su koristile internet u posljednja tri mjeseca koja su prethodila istraživanju.

Izvor: Istraživanje o korištenju informaciono-komunikacionih tehnologija u BiH u domaćinstvima i pojedinačno, 2020.

Razlozi korištenja interneta u privatne svrhe

prema spolu u 2020.

	Žene	Muški
Slanje i primanje elektronske pošte (e-mail)	48,0	52,0
Telefoniranje preko interneta i video pozivi	50,8	49,2
Učestvovanje na društvenim mrežama	50,0	50,0
Slanje online poruka preko Skype, Messenger, WhatsApp, Viber, itd	50,6	49,4
Traženje informacija o robi i uslugama	50,2	49,8
Čitanje internet portala, online novina, časopisa	49,2	50,8
Dijeljenje ili objavljivanje samostalno kreiranih videozapisa, fotografija, muzike, tekstova, itd	51,2	48,8
Slušanje muzike	50,4	49,6
Gledanje video sadržaja preko besplatnih servisa (npr. YouTube)	49,3	50,7
Igranje ili download igrice	43,5	56,5
Pretraživanje informacija o zdravlju	53,6	46,4
Prodaja stvari ili usluga (npr. preko Olx.ba, eBay i sl.)	38,8	61,2
Internet bankarstvo	42,4	57,6

Internet bankarstvo

Žene 42,4%

Muškarci 57,6%

Podaci u tabeli se odnose na pojedince koji su koristili internet u posljednja tri mjeseca koja su prethodila istraživanju.
Ispitanici su internet najčešće koristili za telefoniranje i video pozive, slanje poruka, učestovanje na društvenim mrežama, pronalaženje informacija o robama i uslugama. Ne postoji značajna razlika u razlozima korištenja interneta kod žena i muškaraca.

Izvor: Istraživanje o korištenju informaciono-komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i pojedinačno, 2020.

Nivo digitalnih vještina kod pojedinaca u 2019.

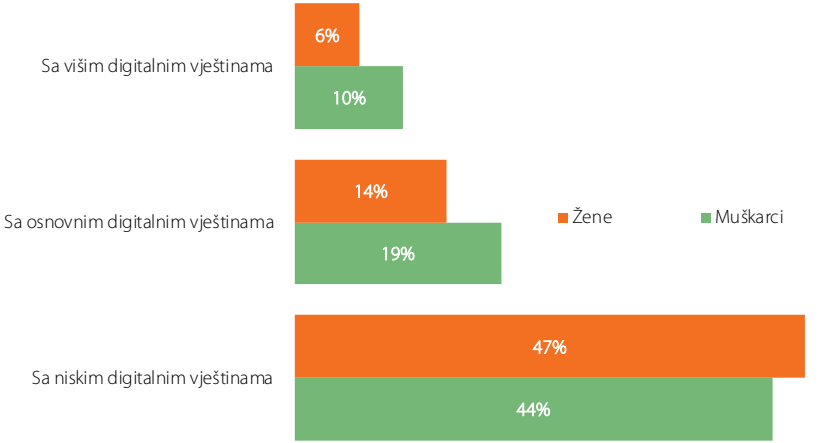

Digitalne vještine su skup indikatora koji se zasnivaju na odabranim aktivnostima povezanim sa korištenjem interneta ili softvera od strane pojedinaca starosti od 16 do 74 godine u četiri područja: informacije, komunikacija, rješavanje problema i vještine u korištenju softvera. U zavisnosti od kompleksnosti izvođenja aktivnosti, postoje dva nivoa vještina - *osnovne digitalne vještine i više digitalne vještine*.

Podaci za računanje ovog indikatora se prikupljaju svake dvije godine kroz dodatni modul Istraživanja o korištenju informaciono-komunikacionih tehnologija, te su zadnji put put prikupljeni u 2019. godini.

Izvor: Istraživanje o korištenju informaciono-komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i pojedinačno, 2019.

Pojedinci sa osnovnim ili višim digitalnim vještinama prema starosnim grupama u 2019.

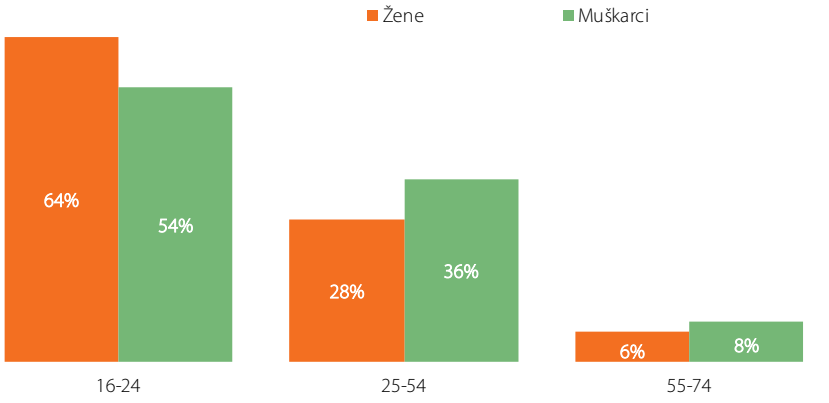

Prema podacima Istraživanja o korištenju informaciono-komunikacionih tehnologija u BiH (IKT) u 2019. godini je 20% žena i 29% muškaraca imalo osnovne ili više digitalne vještine, dok je EU-27 prosjek za žene iznosio 54%, a za muškarce 58%. BiH se nalazi na dnu ljestvice u Evropi po korištenju digitalnih vještina. Gledano sa aspekta spola, 10% više mladih žena starosti od 16 do 24 godine ima osnovne i više digitalne vještine, a idući ka starijoj populaciji, taj procenat se mijenja u korist muškaraca. Samo 6 žena od 100 i 8 muškaraca od 100 u BiH imaju više digitalne vještine (više od osnovnih).

Izvor: Istraživanje o korištenju informaciono-komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i pojedinačno, 2019.

Osnovne karakteristike stanovništva prema aktivnosti i spolu u 2020.

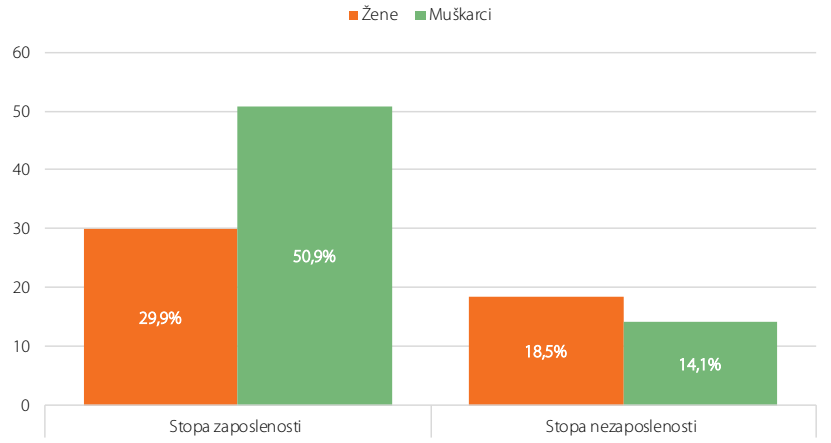

Stopa aktivnosti predstavlja odnos radne snage (ekonomski aktivno stanovništvo) i radno sposobnog stanovništva (sve osobe stare 15 i više godina).

Stopa zaposlenosti predstavlja odnos zaposlenih i radno sposobnog stanovništva.

Stopa nezaposlenosti predstavlja odnos nezaposlenih i radne snage (ekonomski aktivno stanovništvo).

Anketa o radnoj snazi je redovno istraživanje koje provodi Agencija za statistiku BiH. Anketa o radnoj snazi se od januara 2020. godine provodi kontinuirano na uzorku od 42 892 domaćinstva. U cilju usklađivanja sa EU regulativama, od 2020. godine se provodi postupak kalibracije pondera prema procjenama stanovništva po petogodišnjim starosnim grupama i spolu. Zbog ove metodološke izmjene, podaci iz 2020. godine nisu uporedivi sa podacima iz prethodnih godina.

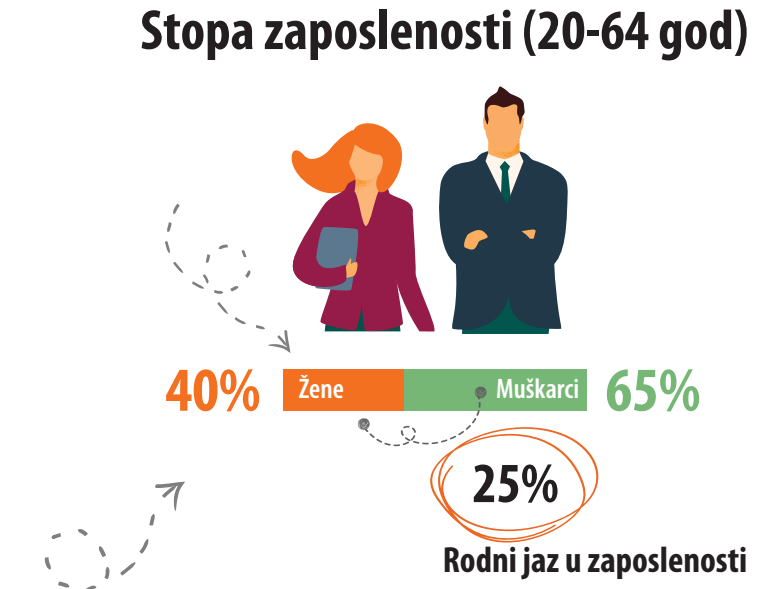

Izvor: Anketa o radnoj snazi, 2020.

Struktura radno sposobnog stanovništva prema aktivnosti i starosnim grupama u 2020.

	Radno sposobno stanovništvo	Radna snaga		Neaktivne osobe
		Zaposlene osobe	Nezaposlene osobe	
Žene				
15-24	13,5	7,1	23,4	15,4
25-49	38,5	64,7	64,1	23,4
50-64	25,7	25,1	12,3	27,4
65+	22,3	3,1	•	33,8
Muškarci				
15-24	15,0	7,7	22,4	22,7
25-49	42,0	62,8	57,5	12,8
50-64	25,6	27,3	20,0	24,6
65+	17,4	2,2	•	39,9

Oznake: • - podatak je ekstremno nesiguran

Radno sposobno stanovništvo obuhvata sve osobe stare 15 i više godina i podijeljeno je u dvije kategorije: ekonomski aktivno stanovništvo ili radnu snagu (zaposlene i nezaposlene osobe) i ekonomski neaktivno stanovništvo (osobe izvan radne snage). **Radnu snagu ili ekonomski aktivno stanovništvo** čine zaposlene i nezaposlene osobe. **Neaktivno stanovništvo** čine sve osobe koje imaju 15 i više godina i koje u referentnoj sedmici nisu radile, te koje tokom četiri sedmice nisu preduzimale nikakve radnje sa ciljem traženja posla, kao i osobe koje nisu spremne početi raditi u naredne dvije sedmice ako bi im posao bio ponuđen.

Izvor: Anketa o radnoj snazi, 2020.

Struktura zaposlenih i nezaposlenih osoba prema najvišoj završenoj školskoj spremi u 2020. (%)

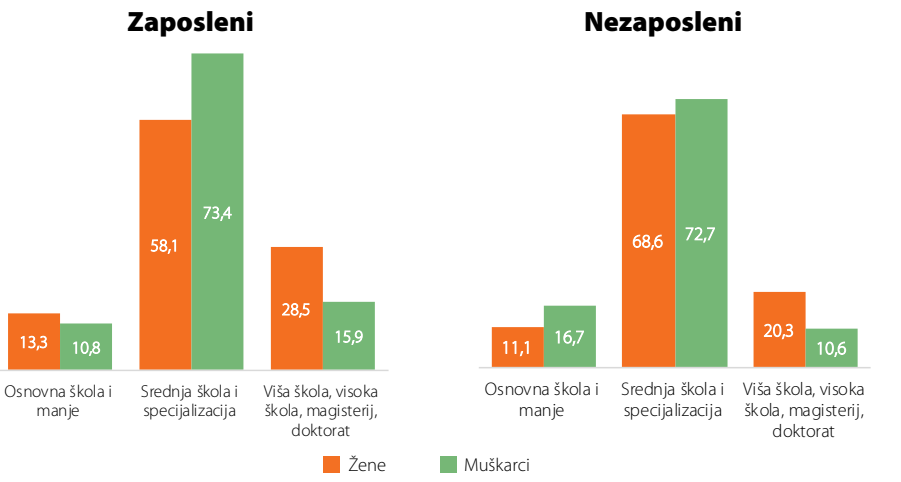

Struktura zaposlenih prema statusu u zaposlenosti u 2020. (%)

	Žene	Muškarci
Zaposlenici	80,6	82,2
Samozaposlenici	12,7	16,4
Neplaćeni pomažući članovi	6,7	(1,4)

Oznaka: ( ) - podatak je manje siguran

Izvor: Anketa o radnoj snazi, 2020.

Struktura zaposlenih prema grupama područja djelatnosti [1] u 2020.

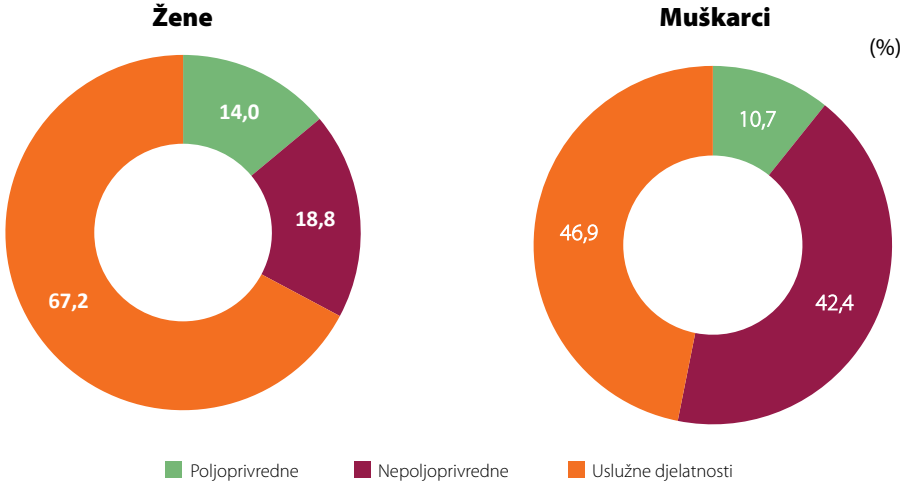

[1] Grupe područja djelatnosti (NACE Rev 2): poljoprivredne (A), nepoljoprivredne (B,C,D,E,F) i uslužne djelatnosti (G,H,I,J,K,L,M,N,O,P,Q,R,S,T,U)

Struktura zaposlenih sa punim i kraćim od punog radnog vremena u 2020.

	Žene	Muškarci
Puno radno vrijeme	94,5	95,5
Kraće od punog radnog vremena	5,5	4,5

Izvor: Anketa o radnoj snazi, 2020.

Prosjek uobičajenih sedmičnih sati rada na glavnom poslu prema grupama područja djelatnosti u 2020.

	Žene	Muškarci
Ukupno	**39,6**	**41,5**
Poljoprivredne djelatnosti	32,9	40,6
Nepoljoprivredene djelatnosti	40,4	42,0
Uslužne djelatnosti	40,8	41,2

Struktura nezaposlenih prema trajanju nezaposlenosti u 2020.

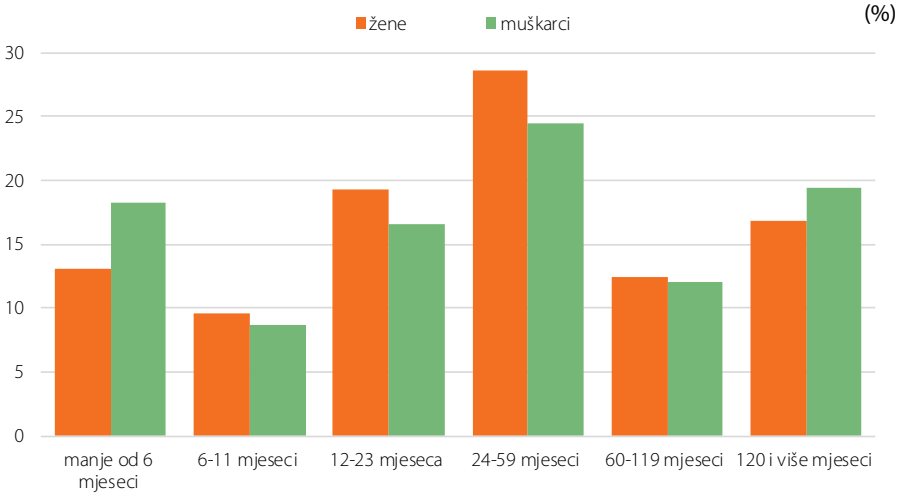

Izvor: Anketa o radnoj snazi, 2020.

Prosječne plate po područjima djelatnosti i spolu u 2020.

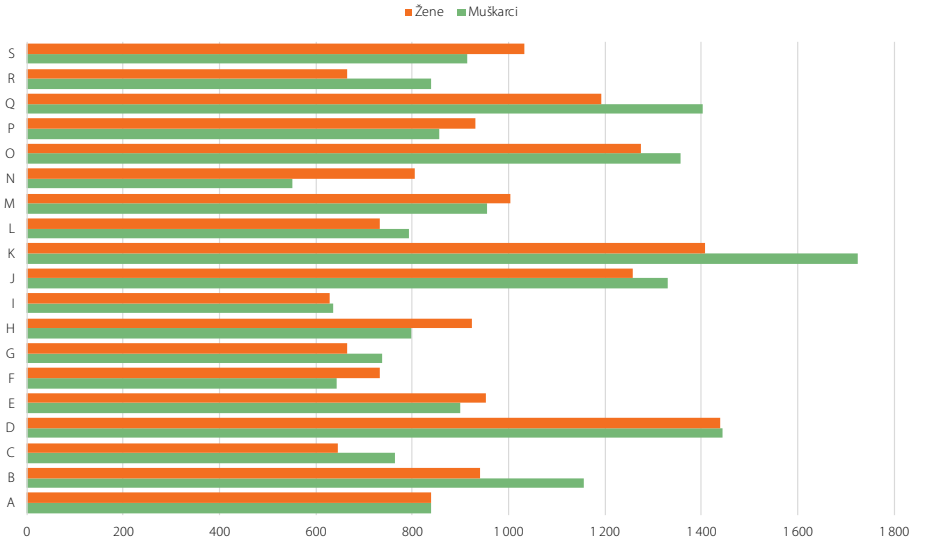

Područja djelatnosti prema Klasifikaciji djelatnosti (NACE Rev 2) su:

A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov
B	Vađenje ruda i kamena
C	Prerađivačka industrija
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
E	Snabdijevanje vodom
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i malo
H	Prijevoz i skladištenje
I	Hotelijerstvo i ugostiteljstvo
J	Informacije i komunikacije
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Zdravstvena i socijalna zaštita
R	Umjetnost, zabava i rekreacija
S	Ostale uslužne djelatnosti
T	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca
U	Djelatnosti izvanteritorijanih organizacija i tijela

Zaposleni prema područjima djelatnosti u 2020.

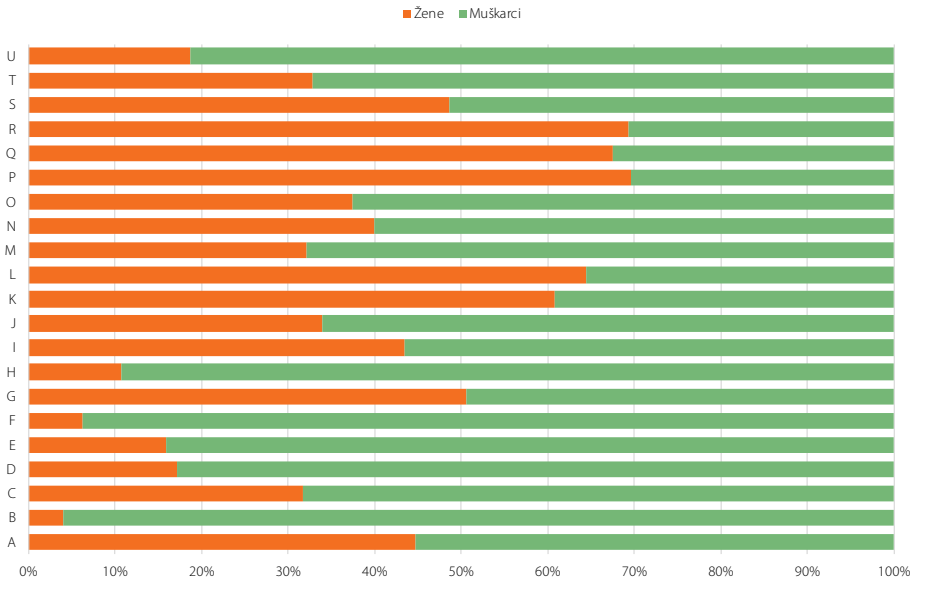

Izvor: Anketa o radnoj snazi, 2020.

Zaposleni u području informacija i komunikacija u 2020.

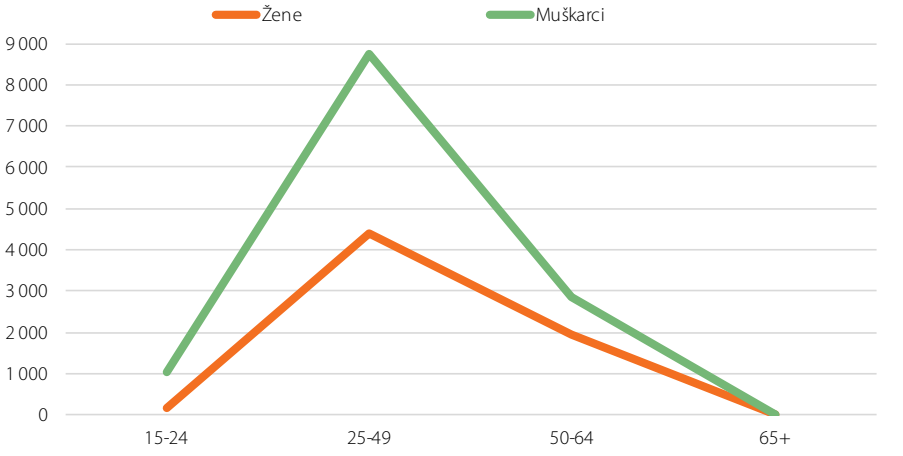

U području informacija i komunikacija najveći broj zaposlenih osoba je u starosnoj grupi od 25 do 49, gdje je ujedno i najveća razlika u spolu zaposlenih.

Naime, u toj starosnoj grupi, u području informacija i komunikacija je zaposleno dva puta više muškaraca u odnosu na žene, što je ujedno i omjer ukupne zaposlenosti u ovom području djelatnosti u 2020. godini.

Izvor: Anketa o radnoj snazi, 2020.

Udio žena sa malom djecom koje su bile zaposlene na puno radno vrijeme u 2020.

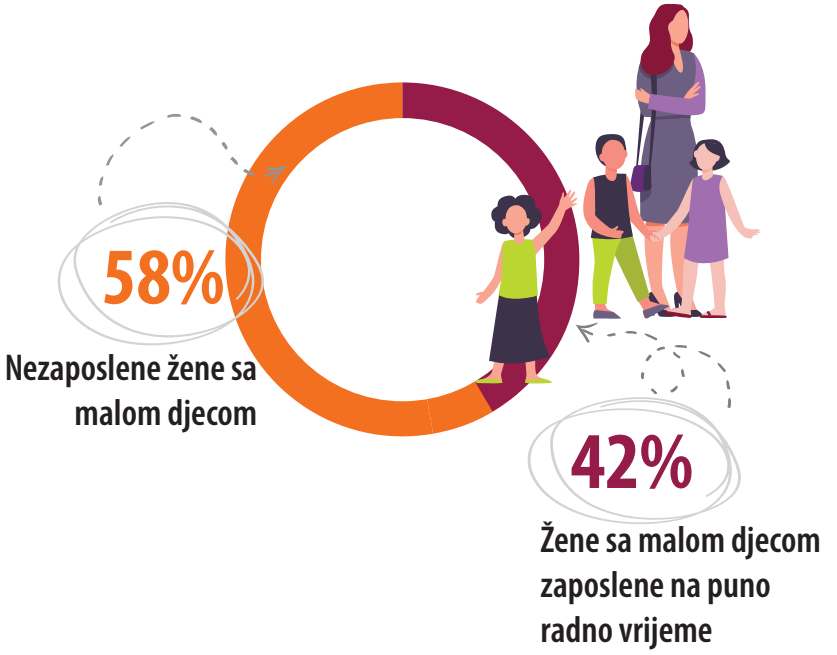

U 2020. godini je manje od polovine žena (42%) sa djecom mlađom od 6 godina bilo zaposleno puno radno vrijeme. Udio zaposlenih žena sa malom djecom je u blagom porastu u odnosu na prethodne godine.

Izvor: Anketa o radnoj snazi, 2020.

Nezaposleni pripadnici nacionalnih manjina na evidencijama službi za zapošljavanje

	Žene				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ukupno	**2 855**	**2 961**	**2 952**	**3 085**	**3 288**
od toga osobe romske nacionalnosti	1 505	1 635	1 678	1 749	1 799
pripadnici ostalih nacionalnih manjina*	1 350	1 326	1 274	1 336	1 489

	Muškarci				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ukupno	**2 876**	**2 915**	**2 865**	**2 981**	**3 146**
od toga osobe romske nacionalnosti	1 699	1 776	1 806	1 872	1 909
pripadnici ostalih nacionalnih manjina*	1 177	1 139	1 059	1 109	1 237

** Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta do sada nije obrađivao podatke o nezaposlenim osobama kroz pripadnost nacionalnim manjinama. Praćeni su samo podaci o nezaposlenim pripadnicima Romske nacionalnosti i oni su prikazani u tabeli.*

Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine

Nezaposlene osobe sa invaliditetom na evidencijama službi za zapošljavanje

	Žene				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ukupno	**1 811**	**1 878**	**1 851**	**1 886**	**1 950**
Ratni vojni invalidi	92	87	83	91	86
Ostale osobe sa invaliditetom	1 719	1 791	1 768	1 795	1 864

	Muškarci				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ukupno	**8 238**	**7 735**	**7 137**	**6 884**	**7 234**
Ratni vojni invalidi	5 528	5 021	4 546	4 339	4 599
Ostale osobe sa invaliditetom	2 710	2 714	2 591	2 545	2 635

Napomena: *Podaci za Brčko distrikt prikazuju se tek od 2019. godine. Na području Brčko distrikta BiH u izradi je Nacrt Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, tako da osobama sa invaliditetom još nisu regulisani posebni statusi pri zapošljavanju, te shodno tome veoma mali broj osoba se pri prijavi na evidenciju Zavoda izjašnjavao o svom statusu.*

Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine

Korisnici programa zapošljavanja pripravnika sa evidencija službi za zapošljavanje

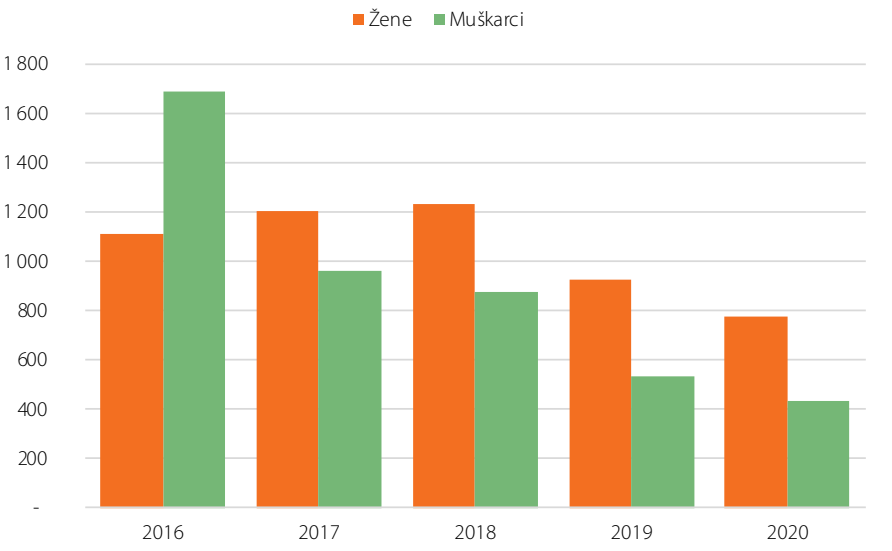

Napomena: *podaci za Brčko distrikt su uključeni u grafikon od 2019. godine.*

Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine

Korisnici penzija u BiH

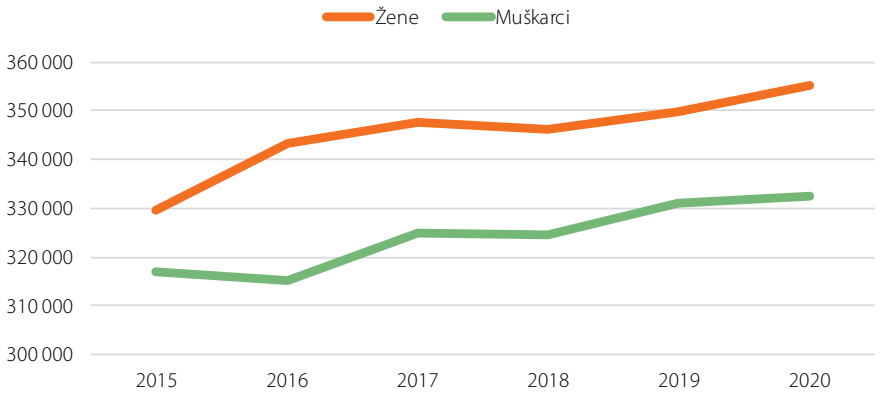

U BiH se isplaćuju tri vrste penzija: **starosna, invalidska i porodična penzija**.

Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske ne vrši podjelu korisnika porodične penzije prema spolu, jer u određenim slučajevima postoji više od jednog korisnika prava na penziju nakon umrlog.

Korisnici starosne i invalidske penzije u 2020.

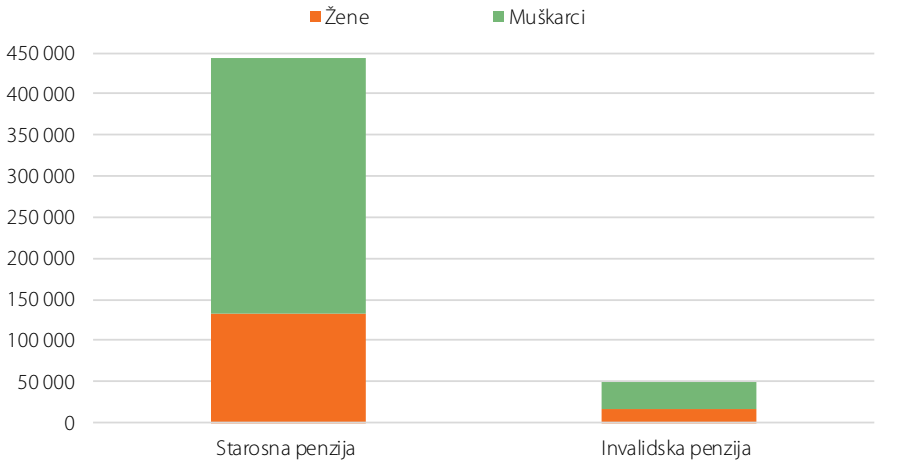

Ukupno je u Republici Srpskoj u 2020. godini podijeljeno 73 763 porodične penzije, a u Federaciji 119 752.

Izvor: Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

Zaposleni na poslovima istraživanja i razvoja prema sektorima u 2019.

	Žene	Muškarci
UKUPNO	**1 496**	**1 387**
Istraživači	1 061	1 060
Tehničko osoblje	185	148
Ostalo osoblje	250	179
POSLOVNI SEKTOR	**249**	**259**
Istraživači	107	90
Tehničko osoblje	70	72
Ostalo osoblje	72	97
DRŽAVNI SEKTOR	**46**	**58**
Istraživači	27	26
Tehničko osoblje	5	17
Ostalo osoblje	14	15
VISOKO OBRAZOVANJE	**1 201**	**1 070**
Istraživači	927	944
Tehničko osoblje	110	59
Ostalo osoblje	164	67

Istraživanje i razvoj je sistemski stvaralački rad usmjeren povećanju znanja o prirodi, čovjeku, kulturi i društvu, te primjeni nastalih otkrića u praksi.

Istraživači zaposleni na poslovima istraživanja i razvoja prema naučnoj oblasti u 2019.

	Žene	Muškarci
UKUPNO	**1 061**	**1 060**
Prirodne nauke	73	92
Inžinjerstvo i tehnologija	327	482
Medicinske i zdravstvene nauke	123	47
Poljoprivredne nauke	102	87
Društvene nauke	247	239
Humanističke nauke	189	113
Multidisciplinarne nauke	-	-

Istraživači zaposleni na poslovima istraživanja i razvoja prema godinama starosti u 2019.

	Žene	Muškarci
UKUPNO	**1 061**	**1 060**
Manje od 25	15	6
25-34	225	188
35-45	376	341
45-54	265	301
55-64	173	183
65 i više	7	41

Istraživači su stručnjaci angažovani na stvaranju novih znanja, metoda i sistema, te provođenju istraživačkih projekata.

Prijavljeni patenti u periodu od 2018. do 2020.

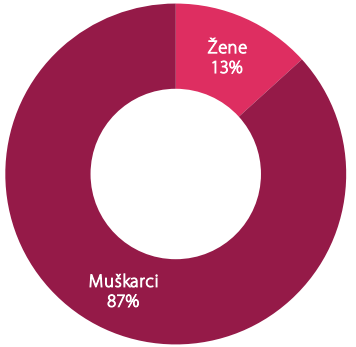

Prijavljena autorska i srodna prava u periodu od 2018. do 2020.

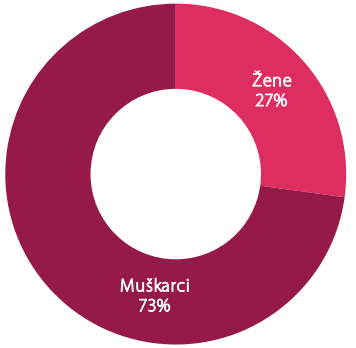

Izvor: Institut za intelektualno vlasništvo BiH

Maloljetni korisnici socijalne zaštite

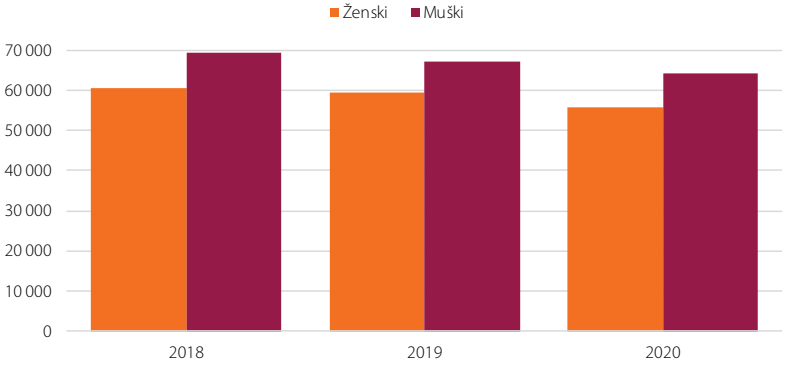

Punoljetni korisnici socijalne zaštite

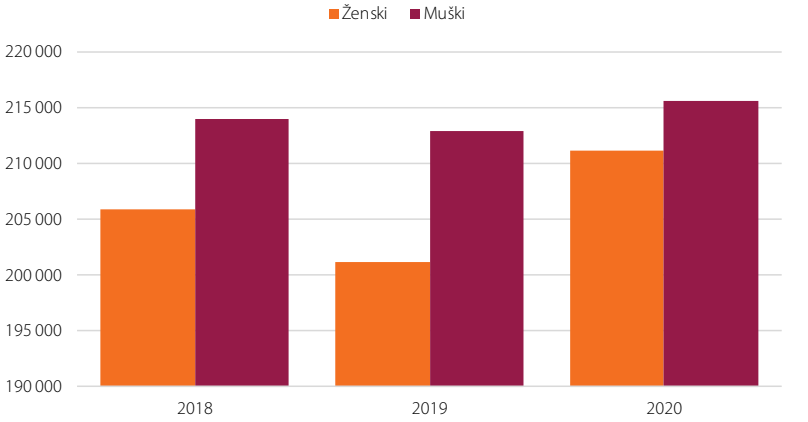

Korisnik socijalne zaštite je svaka osoba koja je u toku izvještajne godine jednom ili više puta koristila određene oblike i mjere socijalne zaštite i usluge socijalnog rada.

Maloljetni korisnici socijalne zaštite su podijeljeni u slijedeće grupe: maloljetnici ugroženi porodičnom situacijom, maloljetnici ometeni u fizičkom i psihičkom razvoju, maloljetnici s poremećajima u ponašanju i ličnosti, psihički bolesne osobe, te maloljetnici u stanju različitih potreba socijalne zaštite.

Maloljetni korisnici socijalne zaštite prema vodećim kategorijama i spolu u 2020.

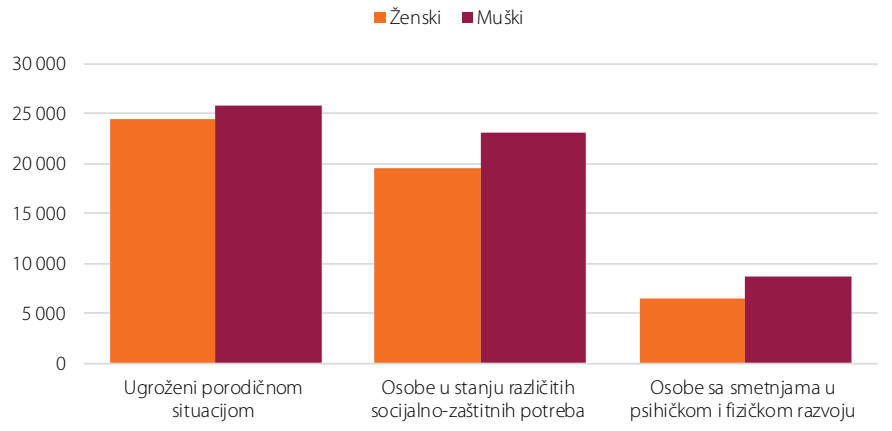

Punoljetni korisnici socijalne zaštite su podijeljeni u slijedeće grupe: korisnici subvencioniranih troškova (stanarine, grijanje, sahrane), fizički i psihički ometene osobe, te osobe koje nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje, kao i materijalno neosigurane osobe.

Punoljetni korisnici socijalne zaštite prema vodećim kategorijama i spolu u 2020.

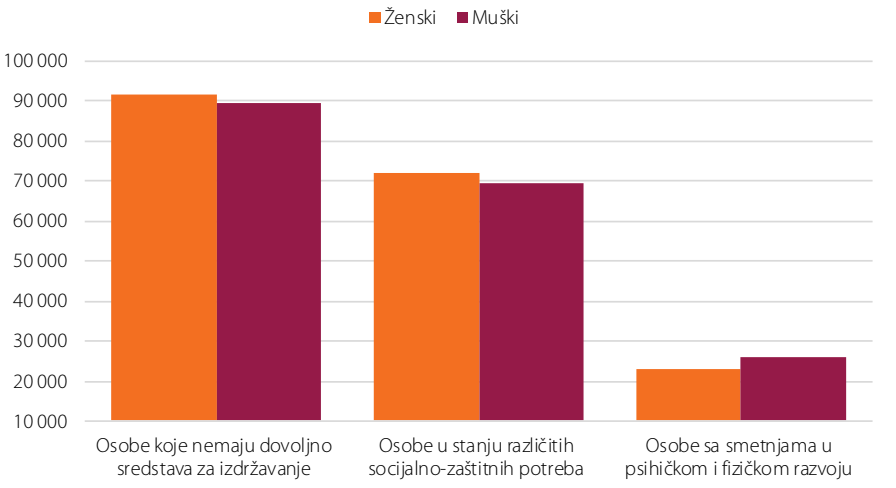

Spolna struktura korisnika socijalne zaštite sa društveno neprihvatljivim ponašanjem u 2020.

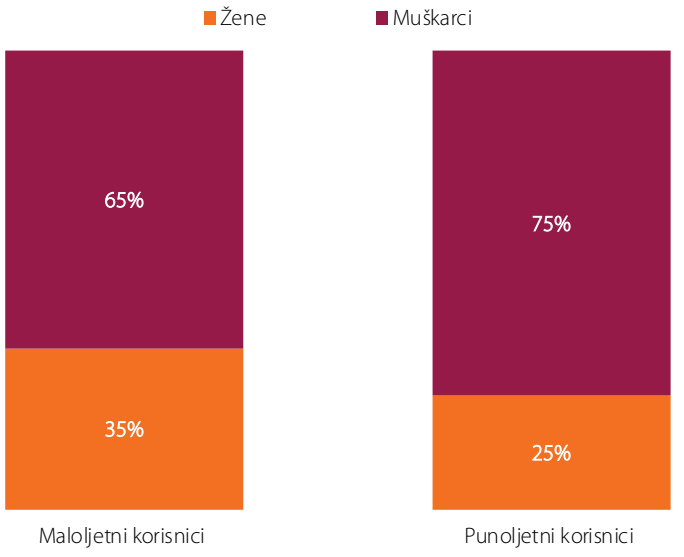

Zaposleni u centrima za socijalni rad

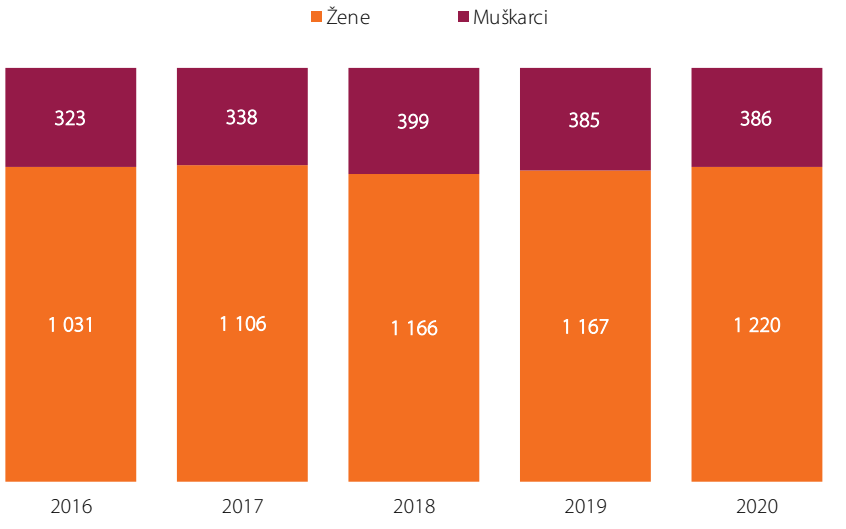

Žene čine 3/4 zaposlenih u centrima za socijalni rad.

Korisnici domova za djecu i omladinu bez roditeljskog staranja prema spolu i starosnim grupama

		Ukupno	Godine starosti korisnika					
			0-2	3-6	7-10	11-14	15-17	18+
2018.	**svega**	**965**	**64**	**102**	**148**	**199**	**260**	**192**
	ženski	489	30	51	69	96	133	110
	muški	476	34	51	79	103	127	82
2019.	**svega**	**1 121**	**70**	**135**	**181**	**259**	**240**	**236**
	ženski	607	46	76	113	141	126	105
	muški	514	24	59	68	118	114	131
2020.	**svega**	**1 103**	**63**	**155**	**175**	**255**	**247**	**208**
	ženski	590	43	92	100	141	113	101
	muški	513	20	63	75	114	134	107

Korisnici ustanova socijalne zaštite za djecu, omladinu i odrasle ometene u psihičkom i fizičkom razvoju prema spolu i starosnim grupama u 2020.

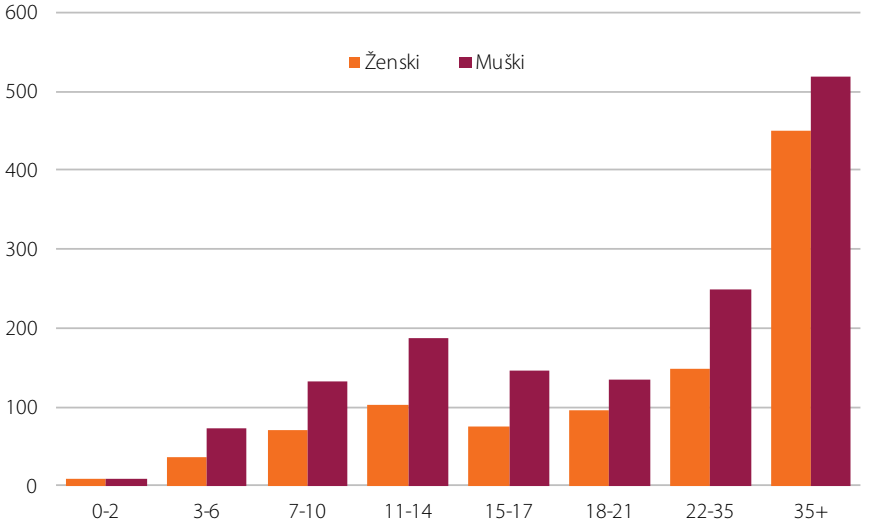

Korisnici ustanova socijalne zaštite

za odrasle osobe

u 2020.

7 083

Svega

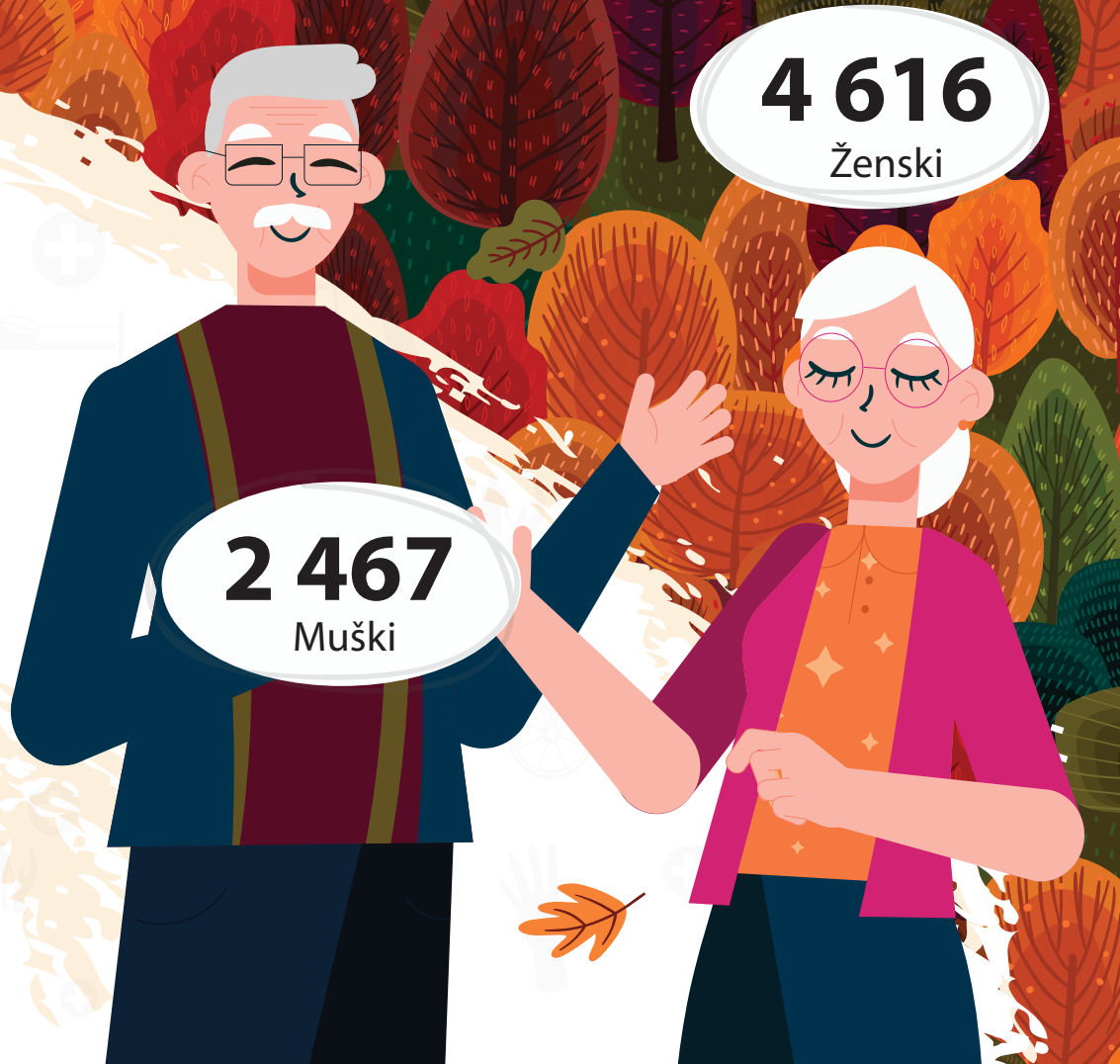

Starateljstvo nad maloljetnim osobama prema starosti

		Ukupno	Prema starosti					Od ukupnog broja: djeca sa poteškoćama u razvoju
			0-2	3-5	6 -10	11-14	15-18	
2018.	**svega**	**1 219**	**44**	**86**	**278**	**356**	**455**	**73**
	ženski	573	19	40	141	158	215	31
	muški	646	25	46	137	198	240	42
2019.	**svega**	**1 212**	**66**	**106**	**272**	**314**	**454**	**152**
	ženski	630	32	55	139	167	237	82
	muški	582	34	51	133	147	217	70
2020.	**svega**	**1 227**	**87**	**113**	**287**	**360**	**380**	**84**
	ženski	640	45	61	150	192	192	37
	muški	587	42	52	137	168	188	47

Usvojena djeca prema starosti

		Ukupno	Potpuna i nepotpuna usvojenja				
			0-2	3-5	6 -10	11-14	15-18
2018.	**svega**	**43**	**17**	**16**	**5**	**1**	**4**
	ženski	18	5	9	3	0	1
	muški	25	12	7	2	1	3
2019.	**svega**	**29**	**12**	**10**	**6**	**1**	**0**
	ženski	13	3	5	4	1	0
	muški	16	9	5	2	0	0
2020.	**svega**	**30**	**10**	**10**	**9**	**0**	**1**
	ženski	13	6	4	3	0	0
	muški	17	4	6	6	0	1

Prijavljene, optužene i osuđene maloljetne osobe

	Prijavljeni		Optuženi		Osuđeni	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
2016.	37	593	7	132	5	127
2017.	36	536	8	115	5	91
2018.	43	492	9	109	7	88
2019.	21	468	4	122	3	113
2020.	24	386	2	118	1	106

Najveći broj optuženih maloljetnih osoba u 2020. godini je bio za krivično djelo protiv imovine.

Od 107 izrečenih krivičnih sankcija maloljetnim osobama u 2020. godini, 104 su bile odgojne mjere, dok je kod tri slučaja kazna bila maloljetnički zatvor.

Prijavljene, optužene i osuđene punoljetne osobe

	Prijavljeni		Optuženi		Osuđeni	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
2016.	1 643	18 965	818	11 878	729	11 022
2017.	2 012	19 894	729	10 721	660	9 870
2018.	2 226	17 926	691	10 576	673	9 633
2019.	2 103	16 811	860	10 474	748	9 629
2020.	1 702	14 555	690	9 041	621	8 051

Od ukupnog broja krivičnih prijava koje se odnose na poznate punoljetne počinioce u 2020. godini, **skoro 90% se odnose na muškarce**.

Kod prijavljenih, ali i optuženih i osuđenih punoljetnih osoba, krivična djela protiv imovine su bila najbrojnija.

Prijavljeni, optuženi i osuđeni slučajevi nasilja u porodici prema spolu i starosnim grupama počinioca i žrtve

	2019.					
	Počinioci			Žrtve		
	Žene	Muškarci	n/a*	Žene	Muškarci	n/a*
	Prijavljeni					
Ukupno	**152**	**1 699**	**27**	**1 297**	**306**	**85**
Mlađi od 18 godina	2	5	0	92	46	8
18-30	61	583	5	486	67	16
31-50	56	663	5	376	57	10
51-64	22	307	3	186	75	5
65+	10	110	1	111	44	3
Nije evidentirano	1	31	13	46	17	43
	Optuženi					
Ukupno	**31**	**778**	**10**	**625**	**127**	**57**
Mlađi od 18 godina	0	2	0	39	20	9
18-30	11	274	2	227	33	10
31-50	13	300	2	194	20	9
51-64	6	146	3	85	24	3
65+	1	51	0	58	22	2
Nije evidentirano	0	5	3	22	8	24
	Osuđeni					
Ukupno	**36**	**736**	**12**	**559**	**125**	**88**
Mlađi od 18 godina	0	0	0	25	12	13
18-30	11	236	0	207	30	17
31-50	15	281	4	184	28	10
51-64	9	178	4	79	30	10
65+	1	37	2	51	20	6
Nije evidentirano	0	4	2	13	5	32

** Podaci nisu dostupni*

	2020.					
	Počinioci			Žrtve		
	Žene	Muškarci	n/a*	Žene	Muškarci	n/a*
	Prijavljeni					
Ukupno	**157**	**1 841**	**18**	**1 437**	**381**	**37**
Mlađi od 18 godina	3	18	0	65	49	2
18-30	53	604	3	514	81	8
31-50	67	726	3	469	76	4
51-64	20	344	2	220	89	3
65+	10	117	1	122	62	3
Nije evidentirano	4	32	9	47	24	17
	Optuženi					
Ukupno	**36**	**704**	**3**	**576**	**115**	**19**
Mlađi od 18 godina	0	5	0	33	24	4
18-30	6	236	1	200	26	8
31-50	22	292	2	191	21	1
51-64	7	120	0	87	25	0
65+	1	45	0	45	13	1
Nije evidentirano	0	6	0	20	6	5
	Osuđeni					
Ukupno	**26**	**582**	**2**	**473**	**89**	**25**
Mlađi od 18 godina	0	0	0	26	20	2
18-30	6	183	1	171	24	4
31-50	13	243	1	147	11	2
51-64	5	117	0	68	16	2
65+	2	35	0	43	12	0
Nije evidentirano	0	4	0	18	6	15

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Prijavljeni, optuženi i osuđeni slučajevi prema krivičnim djelima protiv spolne slobode i morala/spolnog integriteta prema spolu i starosnim grupama počinioca i žrtve

	2019.					
	Počinioci			Žrtve		
	Žene	Muškarci	n/a*	Žene	Muškarci	n/a*
	Prijavljeni					
Ukupno	**17**	**278**	**8**	**177**	**27**	**26**
Mlađi od 18 godina	3	21	0	93	13	10
18-30	7	103	2	38	4	1
31-50	1	65	0	16	2	0
51-64	2	55	0	6	3	0
65+	1	22	1	6	0	0
Nije evidentirano	3	12	5	18	5	15
	Optuženi					
Ukupno	**7**	**133**	**10**	**68**	**9**	**32**
Mlađi od 18 godina	2	5	1	38	7	15
18-30	3	56	4	14	0	5
31-50	2	28	0	7	0	0
51-64	0	33	0	3	1	0
65+	0	8	1	2	0	0
Nije evidentirano	0	3	4	4	1	12
	Osuđeni					
Ukupno	**4**	**113**	**2**	**49**	**11**	**70**
Mlađi od 18 godina	0	0	0	26	6	20
18-30	3	49	0	14	0	4
31-50	1	27	0	3	2	2
51-64	0	26	0	2	2	1
65+	0	9	1	1	0	27
Nije evidentirano	0	2	1	3	1	16

Podaci obuhvataju slijedeća krivična djela: Krivična djela protiv spolne slobode i morala (Krivično djelo trgovine ljudima je uključeno) prema Krivičnom zakonu Federacije i Brčko distrikta, Krivična djela protiv spolnog integriteta, Krivična djela

	2020.					
	Počinioci			Žrtve		
	Žene	Muškarci	n/a*	Žene	Muškarci	n/a*
	Prijavljeni					
Ukupno	**11**	**234**	**2**	**171**	**23**	**2**
Mlađi od 18 godina	2	23	0	105	13	0
18-30	3	84	1	29	1	0
31-50	5	59	0	8	2	0
51-64	0	35	1	6	2	0
65+	0	27	0	2	0	0
Nije evidentirano	1	6	0	21	5	2
	Optuženi					
Ukupno	**3**	**128**	**3**	**69**	**9**	**8**
Mlađi od 18 godina	0	9	0	40	1	6
18-30	1	46	1	10	2	0
31-50	1	30	0	4	1	0
51-64	1	28	0	3	3	0
65+	0	14	1	4	0	0
Nije evidentirano	0	1	1	8	2	2
	Osuđeni					
Ukupno	**5**	**97**	**10**	**55**	**6**	**36**
Mlađi od 18 godina	0	0	0	29	5	12
18-30	1	35	1	14	0	4
31-50	1	24	1	4	0	1
51-64	1	30	2	1	0	1
65+	1	6	4	2	0	14
Nije evidentirano	1	2	2	5	1	4

seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta i Krivično djelo trgovine ljudima prema Krivičnom zakonu Republike Srpske.

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Zatvorenici i osoblje zaposleno u zatvorima prema spolu u BiH

	Zatvorenici		Zatvorsko osoblje	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
2016.	48	2 166	284	1 519
2017.	74	2 287	290	1 515
2018.	71	3 040	308	1 534
2019.	109	4 332	322	1 538
2020.	73	2 823	187	1 688

Izvor: Ministarstvo pravde BiH

Ubistva prema spolu žrtve u BiH

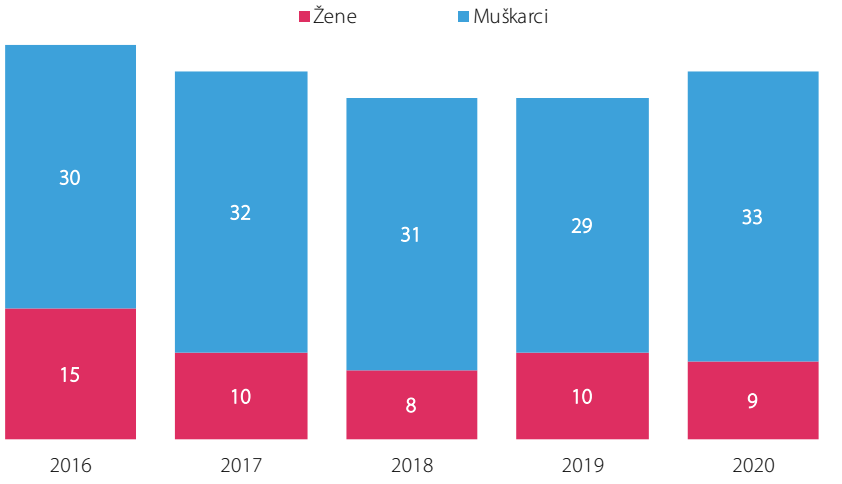

Izvor: Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske i Ministarstvo unutrašnjih poslova Brčko distrikta

Broj poziva na SOS telefone za žrtve nasilja u porodici

	Ukupno	Žene	% žena	Muškarci	% muškaraca
2019.	4 202	4 103	98	99	2
2020.	5 011	4 910	98	101	2

Izvor: Federalno ministarstvo rada i socijalne politike i Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske

U BiH su u funkciji dvije SOS linije koje služe za prijavljivanje nasilja u porodici - **1264 za Republiku Srpsku** i **1265 za Federaciju BiH**. Ove linije pozivaju gotovo isključivo žene. U 2020. godini, za vrijeme pandemije Corona virusa, primljeno je 800 poziva više nego u 2019. godini i skoro svi pozivi su dolazili od žena.

Izvor: Federalno ministarstvo rada i socijalne politike i Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske

U sigurnim kućama širom BiH je u prvih sedam mjeseci 2019. godine bilo smješteno 347 žrtava nasilja nad ženama i nasilja u porodici, dok se za isti period u 2020. godini taj broj povećao na 519 žrtava. Nije bilo prijema žrtava nasilja tokom vanrednog stanja. Na području BiH djeluje 8 sigurnih kuća: "Fondacija lokalne demokratije" Sarajevo, "Udružene žene" Banja Luka, "Žena BiH" Mostar, "Vive žene" Tuzla, "Budućnost" Modriča, "Žene sa Une" Bihać, "Medica" Zenica i "Lara" Bijeljina.

Izvor: Agencija za ravnopravnost spolova BIH

Sudska vlast prema vrsti institucije i spolu u 2019. i 2020.

	2019.		2020.	
	Sutkinje	Sudije	Sutkinje	Sudije
Sud BiH	25	27	25	25
Vrhovni sud Federacije BiH	32	14	32	13
Vrhovni sud Republike Srpske	16	7	17	6
Viši privredni sud	3	3	3	3
Kantonalni sudovi	106	36	107	35
Okružni sudovi	70	37	74	39
Općinski sudovi	265	148	267	151
Osnovni sudovi	121	75	122	77
Osnovni sud Brčko Distrikta	7	11	8	11
Apelacioni sud Brčko Distrikta	4	4	4	4

Prema podacima iz 2020. godine, **zastupljenost žena u sudovima BiH je 64%**.

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Tužilaštvo prema vrsti institucije i spolu u 2019. i 2020.

	2019.		2020.	
	Tužiteljice	Tužitelji	Tužiteljice	Tužitelji
Državni tužitelji BiH	27	31	28	30
Tužilaštvo Federacije BiH	5	5	6	5
Tužilaštvo Republike Srpske	5	5	5	4
Kantonalna tužilaštva	105	95	99	92
Okružna tužilaštva	44	41	43	37
Tužilaštvo Brčko distrikta	5	4	4	4

Prema podacima iz 2020. godine, **zastupljenost žena u tužilaštvima BiH bila je 52%.**

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Sudska vlast u BiH u 2020.

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Tužilaštva u BiH u 2020.

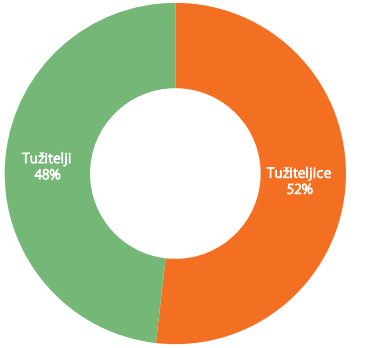

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Spolna struktura sudija Ustavnih sudova BiH, Federacije BiH i Republike Srpske (stanje na dan 30.11.2021.)

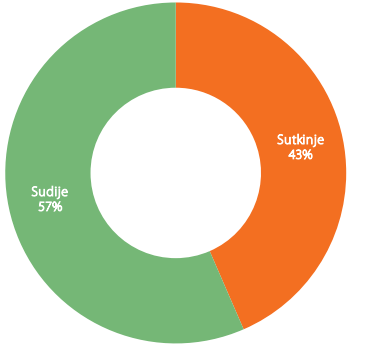

Izvor: Ustavni sud BiH, Ustavni sud Federacije BiH i Ustavni sud Republike Srpske

Izabrani kandidati na Lokalnim izborima 2020. prema spolnoj strukturi

	Žene	% žena
Ukupno	**627**	**18,9**
Načelnice/gradonačelnice	5	4,0
Općinska/gradska vijeća i skupštine općina/gradova	662	20,6

	Muškarci	% muškaraca
Ukupno	**2 692**	**81,1**
Načelnici/gradonačelnici	137	96,0
Općinska/gradska vijeća i skupštine općina/gradova	2 555	79,4

U tabeli su prikazani objedinjeni podaci Lokalnih izbora održanih 15.11.2020. godine, lokalnih izbora u Gradu Mostaru i ponovljenih izbora u Gradu Doboju i općini Srebrenica.

Prema podacima Centralne izborne komisije BiH, **svaka peta žena je izabrana** u općinska/gradska vijeća i skupštine općina/gradova u BiH. Isti omjer je bio i na prethodnim Lokalnim izborima.

Izvor: Centralna izborna komisija BiH

Spolna struktura izabranih

načelnika/gradonačelnika

na Lokalnim izborima 2020.

Na Lokalnim izborima 2020. godine izabrano je pet žena načelnica i to u općinama: Odžak, Drvar, Istočni Drvar, Jezero i Novo Goražde. Broj stanovnika u svakoj od ovih općina je manji 20 000.

Izvor: Centralna izborna komisija BiH

Izabrani kandidati na Lokalnim izborima 2020. prema spolu i starosti

	Žene	
	do 30 godina	preko 30 godina
Ukupno	**148**	**479**
Načelnice/gradonačelnice	0	5
Općinska/gradska vijeća i skupštine općina/gradova	148	474

	Muškarci	
	do 30 godina	preko 30 godina
Ukupno	**277**	**2 415**
Načelnici/gradonačelnici	2	135
Općinska/gradska vijeća i skupštine općina/gradova	275	2 280

Izvor: Centralna izborna komisija BiH

Ministri u Vijeću ministara BiH (stanje na dan 21. 09. 2021.)

(%)

	Žene	Muškarci
Ministri/ce	20	80

Žene su ministrice u dva ministarstva na nivou BiH: Ministarstvo vanjskih poslova BiH i Ministarstvo civilnih poslova BiH. Predsjedavajući Vijeća ministara BiH je muškarac.

Izvor: Vijeće ministara BiH

Delegati i poslanici u Domu naroda i Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH u 2020.

	Dom naroda		Predstavnički dom	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
2017.	2	13	10	32
2018.	2	13	10	32
2019.	3	12	9	33
2020.	3	12	11	31

Spolna struktura poslanika i zastupnika u Parlamentu Federacije BiH i Narodnoj skupštini Republike Srpske u 2020.

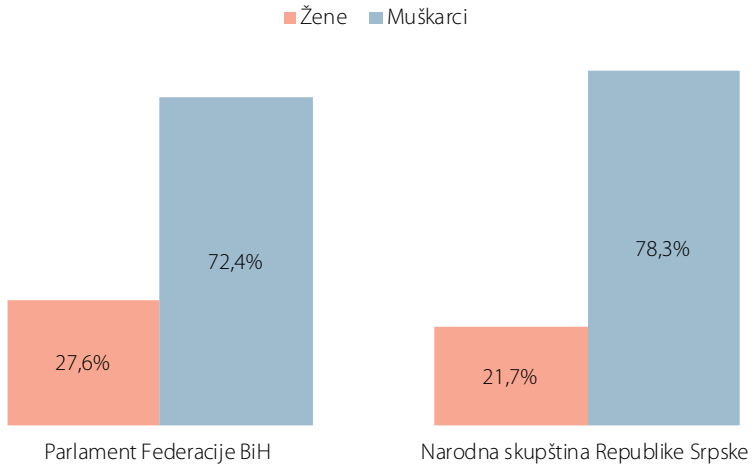

Izvor: Baza podataka gender statistike Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost (EIGE) - Žene i muškarci u donošenju odluka

Prema izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH i njegovim usklađivanjem sa Zakonom o ravnopravnosti spolova 2013. godine, osigurana je kvota od 40% za manje zastupljeni spol na izbornim listama političkih partija. I pored toga, zastupljenost žena (u ovom slučaju manje zastupljenog spola) u politici je znatno manja. U mandatnom periodu od 2018. do 2022. godine, procenat žena u državnom i entitetskim Parlamentima/Skupštini je bio ispod 25%.

Spolna struktura državnih službenika BiH prema službenim zvanjima (stanje na dan 30.08.2021.)

	Žene	Muškarci	Spolna struktura, %	
			ženski	muški
Stručni saradnik	360	224	61,6	38,4
Viši stručni saradnik	552	436	55,9	44,1
Stručni savjetnik	722	568	56,0	44,0
Šef unutrašnje organizacione jedinice	338	356	48,7	51,3
Pomoćnik ministra/direktora	93	115	44,7	55,3
Sekretar	5	11	31,3	68,8
Sekretar sa posebnim zadatkom (rukovodioci institucija)	19	44	30,2	69,8

Izvor: Agencija za državnu službu BiH

U državnim institucijama, na ukupnom nivou, zaposleno je nešto više žena u odnosu na muškarce (54%). Međutim, uočava se spolni disbalans kada se posmatra spolna struktura rukovodećih pozicija - zastupljenost muškaraca na rukovodećim pozicijama je znatno veća.

Korisnici porodiljskog i trudničkog bolovanja u institucijama na nivou BiH

	Žene	Muškarci
2016.	326	6
2017.	300	11
2018.	273	11
2019.	257	6
2020.	256	11

Prema Zakonu o radu u institucijama BiH, od 2013. godine otac ima pravo da koristi porođajno odsustvo umjesto majke, nakon 60 dana od rođenja djeteta.

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

Učešće u diplomatskim misijama prema spolu u 2020.

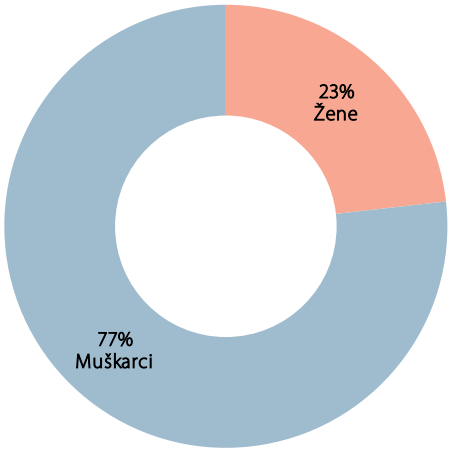

Izvor: Ministarstvo vanjskih poslova BiH

Zastupljenost žena u sistemu sigurnosti u BiH u 2019. i 2020.

	% žena	
	2019.	2020.
Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH	5,3	6,6
Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA)	14,6	15,7
Granična policija BiH	7,8	8,8
Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske	9,0	9,3
Policija Brčko distrikta	5,5	6,1
Kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova	7,6	8,2
Federalna uprava policije	9,4	10,5

Udio žena u sistemu sigurnosti se odnosi na činove: starija narednica, narednica, starija policajka, policajka, mlađa inspektorica, inspektorica, viša inspektorica, samostalna inspektorica i glavna inspektorica.

Zastupljenost žena u policijskim snagama, na svim nivoima vlasti se povećava iz godine u godinu. Međutim, žene su uglavnom na pozicijama policajki i starijih policajki, mlađih inspektorica, inspektorica i viših inspektorica.

Manji procenat policijskih službenica su samostalne i glavne inspektorice.

Izvor: Izvještaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UN Rezolucije 1325 "Žene, mir i sigurnost" u BiH, 2020.

Civilna lica na službi u Oružanim snagama BiH i profesionalna vojna lica Oružanih snaga BiH u 2020.

	Žene	Muškarci
Civilna lica na službi u OS BiH	143	428
%	25,0	75,0
Profesionalna vojna lica u OS BIH	581	8 149
%	6,7	93,3

Profesionalna vojna lica u OS BiH

Žene Muškarci

Žrtve trgovine ljudima u BiH

	Žene	Muškarci
2018.	21	15
2019.	49	12
2020.*	32	11

** Podatak se odnosi na period januar – juni 2020. godine.*

U tom periodu u Bosni i Hercegovini identifikovano je ukupno 48 potencijalnih žrtava trgovine ljudima (32 žrtve su ženskog spola, 11 žrtava su muškog spola, a za 5 žrtava spol nije poznat).

26 žrtava su punoljetne (19 su ženskog spola, 6 muškog i 1 nepoznatog spola), a 22 žrtve su maloljetne (13 su ženskog spola, 5 muškog i 4 nepoznatog spola).

Evidentirani su sljedeći oblici eksplatacije: 24 prosjačenja, 12 seksualno iskorištavanih i 12 drugih oblika iskorištavanja.

Izvor: Ministarstvo sigurnosti BiH

Posjedovanje lične karte i različitih vrsta pasoša prema spolu, u 2020.

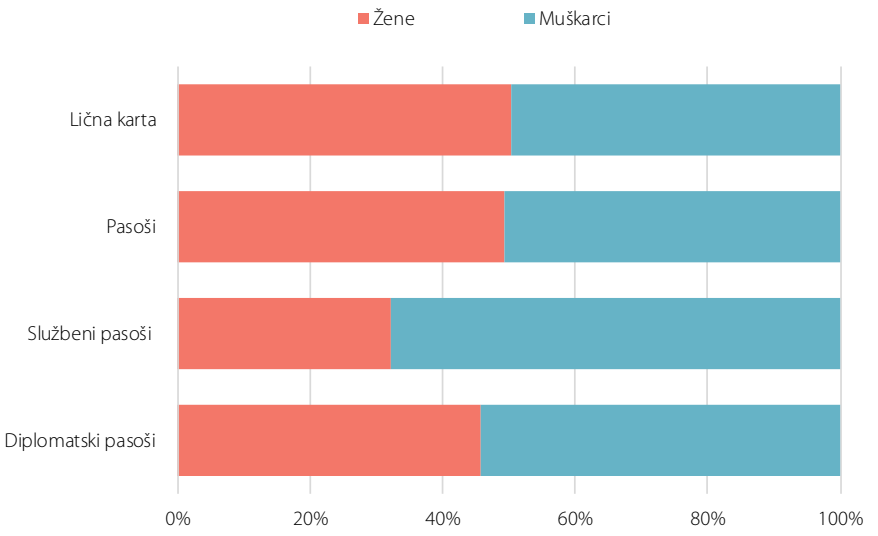

Iako u BiH podjednak broj punoljetnih žena i muškaraca posjeduje ličnu kartu, 1% manje žena posjeduje pašos.

Muškarci su vlasnici čak 2/3 službenih pasoša.

Izvor: Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH

Članovi upravnih odbora Javnog radio-televizijskog emitera i Regulatorne agencije za komunikacije BiH u 2020.

	Žene	Muškarci
Radiotelevizija Bosne i Hercegovine (BHRT)	1	3
Regulatorna agencija za komunikacije BiH	0	6

Izvor: Baza podataka gender statistike Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost (EIGE) - Žene i muškarci u donošenju odluka

Članovi upravnih odbora sportskih saveza u BiH u 2020.

Podaci su bazirani na uzorku od deset najviše finansiranih Olimpijskih sportova u BiH, a uključuju sljedeće sportske saveze: taekwondo, biciklizam, judo, atletika, tenis, boks, košarka, hokej na ledu, klizanje i odbojka.

Nijedna žena nije predsjednica upravnog odbora sportskog saveza, dok je od 17 zamjenika predsjedavajućeg upravnog odbora samo 1 žena.

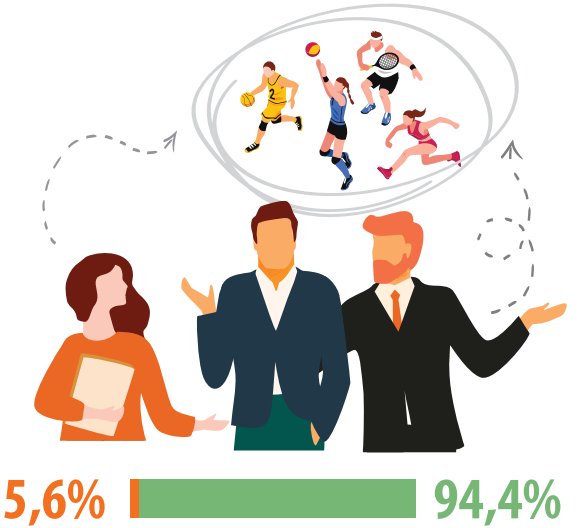

Izvor: Baza podataka gender statistike Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost (EIGE) - Žene i muškarci u donošenju odluka

Udio članova upravnih odbora najvećih kompanija na berzi u BiH u 2020.

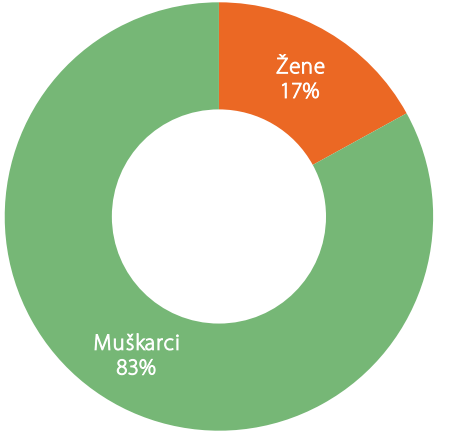

Podaci u grafikonu su dobijeni na osnovu spolne strukture upravnih odbora deset najviše ranigiranih kompanija na berzi u BiH, u 2020. godini.

Upravljačku strukturu odabranih kompanija u 2020. godini je činilo 17% žena i 83% muškaraca.

Samo je jedna kompanija za predsjednicu imala ženu, dok su u ostalih devet kompanija predsjednici bili muškarci.

Izvor: Baza podataka gender statistike Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost (EIGE) - Žene i muškarci u donošenju odluka

Bosna i Hercegovina

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

9 771840 104005